

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Vliv čerpání dotačních prostředků na rozvoj regionu
MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko**

Diplomová práce

Autor: Bc. Petr Krška

Vedoucí práce: Ing. Radka Redlichová, Ph.D.

Brno 2015

Poděkování

Především chci poděkovat paní Ing. Radce Redlichové, Ph.D. z Ústavu regionální a podnikové ekonomiky za odborný dohled, připomínky a cenné rady při vedení mé diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat za spolupráci svým kolegyním z Místní akční skupiny Ing. Jitce Schneiderové a Ing. Haně Kunčákové. Velké díky patří také mojí rodině a přátelům za velmi důležitou podporu.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci *Vliv čerpání dotačních prostředků na rozvoj regionu MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko* vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Moravském Krumlově 2. 1. 2015

.....

podpis

Abstract

Krška, Petr. *The impact of subsidies on the area development of LAG Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko*. Diploma thesis. Brno: Mendel University in Brno, 2015.

Diploma thesis evaluates drawing subsidies from EU in the LAG Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko region in programming period 2007 - 2013. It examined how successfully realized projects have an impact on the regional development. The thesis analyzes the area of interest pursuant statistics and questionnaire survey among local actors. The thesis defines problems which impede further development. The thesis shows the role of the LAG in rural development and delineates the space of activity in future given the adjustment of subsidy programs in the next programming period.

Keywords:

Local action group, local partnerships, rural development, subsidy programs

Abstrakt

Krška, Petr. *Vliv čerpání dotačních prostředků na rozvoj regionu MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko*. Diplomová Práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015.

Diplomová práce vyhodnocuje čerpání evropských dotačních prostředků na území místní akční skupiny Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko v programovém období 2007 - 2013. U úspěšně zrealizovaných projektů je zkoumán dopad na rozvoj území. Práce také analyzuje území a na základě statistických indikátorů a dotazníkového šetření mezi místními aktéry definuje problémové oblasti bránící dalšímu rozvoji. Práce poukazuje na roli místní akční skupiny v rozvoji venkovských oblastí a nastiňuje možné oblasti působnosti MAS do budoucna s ohledem na nastavení dotačních programů na následující programové období.

Klíčová slova:

Místní akční skupina, místní partnerství, rozvoj venkova, operační programy

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. CÍL PRÁCE.....	10
3. PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	11
3.1 Venkovský prostor	11
3.1.1 Vymezení venkovských oblastí.....	11
3.1.2 Historický vývoj venkova na území České republiky	12
3.1.3 Současné problémy venkova v ČR.....	15
3.2 Rozvoj venkova	15
3.2.1 Rozvoj venkova v kontextu Společné zemědělské politiky	16
3.2.2 Rozvoj venkova v kontextu hospodářské a sociální soudržnosti	17
3.2.3 Rozvoj venkova na národní úrovni.....	19
3.2.4 Rozvoj venkova na krajské úrovni	20
3.3 MAS a integrovaný přístup k rozvoji venkova.....	20
3.3.1 Podstata a principy MAS	21
3.3.2 Metoda LEADER	22
3.3.3 Zkušenosti s MAS v zahraničí.....	23
3.3.4 Případová studie úspěšného projektu MAS.....	26
3.4 Hodnocení rozvoje obcí	27
3.4.1 Problematika rozvoje obcí.....	27
3.4.2 Metodika hodnocení rozvoje obcí	27
3.5 Hodnocení ekonomické efektivity projektů	28
4. METODIKA.....	29
5. ANALÝZA ÚZEMÍ.....	31
5.1 Vyhodnocení stavu území na základě statistických dat.....	31
5.1.1 Základní informace o území MAS	31
5.1.2 Obyvatelstvo	31
5.1.3 Technická infrastruktura.....	33
5.1.4 Občanská vybavenost	34

5.1.5	Podnikatelské prostředí a trh práce.....	35
5.1.6	Životní prostředí	38
5.2	Vyhodnocení stavu území z pohledu místních aktérů	39
5.2.1	Dotazníkové šetření pro veřejnost	39
5.2.2	Šetření u představitelů obcí	42
5.3	Definování hlavních problémů území na základě analýz a šetření.....	43
6	VYHODNOCENÍ ČERPÁNÍ DOTAČNÍCH PROSTŘEDKŮ	45
6.1	Vyhodnocení dotačních programů.....	45
6.1.1	Celkový souhrn evropských prostředků směřujících na území MAS	45
6.1.2	Vliv jednotlivých dotačních programů na rozvoj území	47
6.2	Vyhodnocení Strategického plánu LEADER 2007 - 2013.....	51
6.3	Efektivita čerpání dotačních prostředků	54
7	DISKUSE A NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ.....	62
8	ZÁVĚR.....	69
9	ZDROJE INFORMACÍ.....	71
	SEZNAM ZKRATEK	75
	SEZNAM TABULEK	76
	SEZNAM GRAFŮ	76
	PŘÍLOHY	77

1. ÚVOD

Vstup České republiky do Evropské unie znamenal pro náš stát začlenění se do jednoho z nejvýznamnějších hospodářsko-politických seskupení na světě. Většina území našeho státu patřila do ekonomicky slabších regionů ve srovnání se zbytkem integrace, proto nám byla poskytnuta značně štedrá finanční podpora na rozvoj území za cílem přiblížení se vyspělým státům západní Evropy. Původně pozitivní vnímání Unie začalo v české společnosti především v posledních letech oslabovat. S tím jak život lidí začala ovlivňovat některá nepopulární nařízení z Bruselu a jak se množily kauzy machinací s evropskými dotacemi, se v české společnosti začalo ozývat stále více kritických hlasů na adresu evropského společenství. Je otázkou do jaké míry si lidé uvědomují, co vše se podařilo vybudovat díky evropským prostředkům, a že hlavní myšlenou této směřované pomoci do slabších regionů, je zajištění co nejkvalitnějšího života pro obyvatele v území. V českých obcích, městech a jejich okolí bylo zrealizováno na desetitisíce projektů, které dle evropských principů mají vést k udržitelnému rozvoji našeho území.

Specifickou oblastí z územního rozvoje je rozvoj venkova. V České republice zaujímají venkovské oblasti přes 70 % rozlohy státu, ale žije v nich pouze 29 % obyvatelstva (Konzultační dokument Venkov, 1999). Význam venkova je velký díky produkci v oblasti zemědělství a lesnictví. V současné době výrazně narůstá důležitost venkova v oblasti kulturní, rekreační ale i v oblasti bydlení, kdy lidé odchází bydlet na venkov, z důvodu kvalitnějšího životního prostředí. Venkovské prostředí výrazně ovlivňuje charakter celé České republiky. To jakým způsobem společnost obhospodařuje zemědělskou půdu a jaký má vztah ke krajině, může výrazně ovlivnit kvalitu života ve venkovských oblastech a další budoucí rozvoj těchto oblastí. V historii venkov prošel zásadními změnami, které jej poznamenaly. Nejviditelněji se do krajiny na našem území otisklo necitlivé hospodaření z druhé poloviny 20. století, kdy zemědělská velkovýroba značně degradovala složky životního prostředí. V posledních 20 letech následovala výrazná modernizace v oblasti zemědělské produkce a také společnost klade stále větší důraz na šetrnější a udržitelnější obhospodařování půdy. Ovšem nastavení podpory některých ekologických opatření také přineslo mnohá úskalí.

Venkovský prostor v České republice se potýká se specifickými problémy, které značně limitují jeho rozvoj. Jedná se o velmi řídko obydlené území se špatnou dopravní dostupností, chybějící technickou infrastrukturou a stárnoucí populací. Z venkovských oblastí vzdálenějších od významných sídel odchází mladí kvalifikovaní obyvatelé kvůli pracovnímu uplatnění a špatné situaci na trhu práce v okolí jejich současného bydliště. Na druhou stranu v

těchto oblastech nalezneme velice kvalitní životní prostředí, mnoho historických a kulturních památek a také bohatý tradiční společenský život. Klidné oblasti nezatížené masivním cestovním ruchem mají nevyužitý rozvojový potenciál do budoucna. Společnost si musí uvědomit, že přírodní, historické a kulturní hodnoty spojené s venkovem jsou dědictvím společnosti na našem území a je správné je udržet pro budoucí generace.

Finanční pomoc z evropských strukturálních fondů a z evropského zemědělského fondu se v programovém období 2007 - 2013 stala rozhodujícím nástrojem pro možný rozvoj venkova. Obce, města, podnikatelské subjekty, příspěvkové organizace a neziskové organizace mohly dosáhnout na spolufinancování projektů z EU v oblasti infrastruktury, životního prostředí, cestovního ruchu, kultury, vzdělávání, zaměstnanosti, podnikání, zemědělské a lesnické produkce. Vzhledem k finanční náročnosti některých projektů by nebyla možná realizace pro města a obce bez spolufinancování z evropských fondů.

Speciálním nástrojem pro rozvoj venkovských oblastí se staly místní akční skupiny (MAS). Jde o organizace sdružující menší města a obce, podnikatele, neziskové organizace a aktivní jedince daného regionu. MAS směřuje na základě partnerství k rozvoji svého území za využití místních zdrojů a potenciálu daného území. Cílem je zajištění kvalitnějšího života na venkově prostřednictvím menších, ale vzájemně provázaných projektů realizovaných za podpory MAS.

Severní Znojemsko patří mezi ekonomicky slabé a problémové regiony v České republice. Právě evropské dotační prostředky a působení místní akční skupiny Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko představují klíčové nástroje k akceleraci rozvoje území. Samozřejmě nejvíce se do ekonomiky regionu promítnou výrazné investice a opatření řízené centrálně, například přilákání klíčového investora do území. Jak nám ale ukazují zkušenosti, v případech kdy se místní aktéři dovedou pro něco nadchnout a ze všech sil spolupracují, mohou svoji obec či region posunout pouze pozitivním směrem.

2. CÍL PRÁCE

Hlavním cílem práce je vyhodnocení a analýza efektivity využití finančních prostředků z EU čerpaných na území místní akční skupiny Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko v programovém období 2007 - 2013.

Práce řeší 2 výzkumné otázky:

- 1) Jaké jsou problémové oblasti v území, na které je třeba se zaměřit v příštím programovém období?
- 2) Byly evropské dotační prostředky v uplynulém programovém období využity efektivně za účelem rozvoje?

Pro dosažení hlavního cíle byly stanoveny následující cíle dílčí:

- Dílčí cíl 1 - Analýza území MAS Živé pomezí Krumovsko-Jevišovicko
- Dílčí cíl 2 - Zachycení aktuálních problémů v území a stanovení rozvojových doporučení
- Dílčí cíl 3 - Vyhodnocení efektivity čerpání evropských dotačních prostředků

Projekty jsou analyzovány z hlediska převažujících opatření, prostorového rozmístění v rámci území, typu žadatelů a zohlednění dříve definovaných potřeb regionu. Praktickým přínosem práce je zachycení aktuálních potřeb a problémů v území a návrh zaměření projektů pro nastávající programové období 2014-2020.

3. PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

3.1 Venkovský prostor

3.1.1 Vymezení venkovských oblastí

Charakteristické rysy venkova se utváří dlouhodobě a vlivem mnoha faktorů. Lidé si pod pojmem venkov nejčastěji představí vesničku obklopenou poli a lesy. S venkovem je také často spojována práce v zemědělství a chov hospodářských zvířat. K venkovským obcím beze sporu patří dodržování tradic a větší soudržnost mezi obyvateli. Pod pojmem venkov má tedy poměrně jasné představy každý, ovšem samotné vymezení venkova je značně složitější.

Zjednodušeně se dá venkovský prostor označit jako území tvořené mozaikou sídel a krajinou mezi nimi. Svou prostorovou strukturou a charakterem hospodářství a společností je specifickou součástí socioekonomické sféry, která pro podporu rozvoje potřebuje specifický přístup (Binek, 2007). Problém vymezení venkovských oblastí je velmi často spojen s nejednoznačným označením pro venkovskou obec. V českém prostředí neexistuje jasné a legislativně ukotvené vymezení tohoto pojmu a lze pouze dovodit, že obce které nejsou městy, mohou být označeny za venkovské obce. Zákon o obcích stanoví minimální hranici 3000 obyvatel, kdy obec je městem (Perlín, 2010). Pro vymezení venkovských oblastí dle OECD je hlavním kritériem hustota zalidnění, pro venkovské oblasti je stanovena hustota zalidnění nižší než 150 obyvatel na 1 km². Pro aplikaci této definice venkova na území České republiky byla tato hranice hustoty osídlení dokonce snížena na 100 obyvatel na 1 km². (Evropská komise, 2007).

V České republice tvoří venkovské osídlení s hustotou zalidnění nižší než 100 obyvatel na 1 km² 77 % celkové rozlohy státu. Ve venkovském prostoru lze ještě dále vymezit oblasti s méně příznivými podmínkami pro rozvoj, kde hustota osídlení je nižší než 50 obyvatel na 1 km². V České republice se jedná o téměř polovinu obcí, které se například nachází v oblastech hor, vrchovin, pahorkatin s velkým podílem lesní půdy (Konzultační dokument Venkov, 1999). Pro potřeby Strategie regionálního rozvoje na období 2014 - 2020 byly venkovské oblasti rozlišeny dále na základě polohy na oblasti v zázemí velkých měst, průměrně rozvinuté venkovské oblasti a oblasti periferní. (Strategie RR ČR 2014 - 2020).

3.1.2 Historický vývoj venkova na území České republiky

V historii se vývoj venkova odrážel od rozdílných topografických, klimatických, ekonomických a společenských podmínek. Současná podoba a způsob života na venkově je výsledkem staletého historického vývoje. I pro lepší pochopení některých současných problémů s kterými se český venkov potýká, je dobré si připomenout vývoj venkovského území a zásadní socioekonomické změny, které výrazně ovlivnili život na venkově.

Vrcholné období venkova (17. - 19. století)

Jako vrcholné období českého venkova se dá označit období od 2. poloviny 17. století po počátek 19. století. V tomto časovém rozmezí tvořil venkov téměř celé území českých zemí. Hospodářsky nevyužívané oblasti na venkově neexistovaly, nebo byly omezeny na malé oblasti v pohraničí. Města byla omezena svým středověkým půdorysem a žila v nich necelá desetina populace. Venkov zaznamenával období příznivého populačního vývoje s nižší frekvencí výskytu pandemií. Venkovská sídla se rozrůstala výstavbou nových domů a byla také zakládána nová sídla (Binek, 2007).

Industrializace

Největší změnou způsobu života, která zasáhla venkov, byla transformace agrární společnosti na společnost průmyslovou. V 19. století proces industrializace na našem území byl spojen s intenzivní urbanizací. Výroba, obyvatelstvo a školy se stále více koncentrují do měst, na venkově zůstává méně vzdělané obyvatelstvo, věnující se do značné míry zemědělské výrobě. Mezi městy a venkovem jsou stále silné vazby, kdy města rostou především díky příchodu obyvatel z venkova a spoléhají na dodávky potravin. Obyvatelé venkova jsou jako dříve závislí na službách a obchodu ve městech, nyní je však ve městech koncentrována většina pracovních příležitostí. Poměrně vysoký přirozený přírůstek obyvatel na venkově vyrovnával migraci venkovského obyvatelstva do měst. Nejrychleji narůstala koncentrace obyvatel ve městech v období 1819 - 1910 avšak většina obyvatel nadále žila na venkově. (Urbášková, 2013).

Poválečný odsun Němců

Radikálním zásahem do kontinuity vývoje venkovského osídlení a celé venkovské krajiny byl odsun Němců z pohraničí. Politické rozhodnutí se týkalo 1/3 území tehdejšího státu a dle odhadů muselo odejít 2,5 - 3,5 milionu obyvatel původního předválečného Československa. I přes snahu rychlého dosídlení pohraničí se populace v pohraničí nedostala

na úroveň před válkou. Noví obyvatelé přišli v několika vlnách využít snadno dostupný majetek po Němcích. Příchozí obyvatelé neznali místní krajinu, neměli zakořeněny místní vztahy a neměli k místnímu prostředí vztah. Těmto lidem také často chyběly zkušenosti s venkovským způsobem života nebo s hospodářstvím. Některá z malých sídel ztratila svoji přirozenou demografickou základnu, později klesl počet obyvatel pod kritickou mez a následně nejmenší sídla zanikla. Mezi rodinami v obcích byla složitá spolupráce a také v těchto oblastech byla vyšší míra kriminality (Perlín, 2012).

Kolektivizace a středisková soustava

Český a moravský venkov nejvíce ovlivnila kolektivizace zemědělství a postupná urbanizace v druhé polovině 20. století. Kolektivizace s přeměnou na zemědělskou velkovýrobu znamenala změnu ekologické kvality krajiny, která ztratila svůj vzhled, obytnost a často i svou biologickou funkci. Poněkud se také změnila společenská, sociální a morální situace venkovského obyvatelstva. Výstavba velkovýrobních středisek živočišné výroby vedla ke zhoršení kvality životního prostředí. Důsledkem špatného dodržování hygienických zásad a absencí čistíren odpadních vod byla devastace vodních toků a ohrožení zdrojů pitné vody. Zhoršení kvality životního prostředí vedlo ke zhoršení zdravotního stavu obyvatel venkova. Města se stala centrem pracovních příležitostí a za prací do nich odchází především mladí lidé. Od druhé poloviny 20. století dochází ke zhoršení věkové struktury obyvatelstva na venkově a začíná vylidňování venkovských oblastí. V roce 1950 byl podíl městské populace 40 % a stále sílícími urbanizačními procesy v Československu přesáhla urbanizace v roce 1980 míru 60 %. Na druhou stranu jádrem socialistické teorie pánování byla myšlenka vyrovnání rozdílů mezi jednotlivými oblastmi a mezi městem a venkovem. Do vesnických oblastí pronikají moderní vymoženosti jako elektrifikace a vodovod. Na vesnicích, které byly tzv. středisky místního významu, se stavěly nové školy, obchodní, zdravotní a kulturní střediska. Zlepšení komunikačního spojení umožnilo venkovským obyvatelům dojížděku za pracovními příležitostmi a občanskou vybaveností. Venkov nebyl tedy izolován a díky tomu vzrostla vzdělanost venkovského obyvatelstva (Urbášková, 2012).

Většina investičních akcí v 2. polovině 20. let probíhala pouze ve střediskových obcích. V malých vesnicích je naopak jakákoliv investiční aktivita utlumována nebo byrokraticky omezována a to dokonce do té míry, že i individuální výstavba rodinných domů jednotlivými stavebníky je převážně orientována do větších sídel. Využití střediskové soustavy v byrokratickém a centralistickém systému národních výborů v letech 1970–1990 vedlo k naprosto umělému potlačování rozvoje nejmenších sídel. Středisková soustava byla

uplatňována jako regresivní nástroj k potlačení rozvoje nejmenších sídel a nikoliv jako stimulační nástroj pro možnou podporu větších nebo významnějších sídel. Právě z těchto důvodů byla středisková soustava po roce 1990 velmi prudce odmítnuta jak představiteli obcí, tak částečně i odbornou sférou (Perlín, 2012).

Vývoj v 90. letech

Zásadní změny pro venkov také znamenal rok 1989. Obnovení demokratické formy vlády se v obcích projevilo znovuzavedením obecní samosprávy. Český venkov zaznamenal nárůst počtu obcí o třetinu. Nové obce ve velké míře přepokládaly, že dosavadní dotační a tedy v podstatě přidělový systém hospodaření bude i nadále pokračovat a tedy, že se tyto obce budou moci na základě takto fungujícího systému dovybavit svoji technickou infrastrukturou, kterou v minulém období nebyly schopny, nebo nemohly postavit. Příjmy malých obcí však po daňové reformě byly velmi malé a neumožňovaly bez pomoci státních dotačních účelových titulů výraznější investiční činnost. Obnova samospráv byla podpořena i obrovským, avšak poměrně krátkým vzepjetím občanského zájmu o věci veřejné.

S politicko-spoločenskými změnami souviselo navrácení vlastnické struktury zemědělské a lesnické půdy před rok 1949. Vlastnická struktura pozemků byla tedy velmi rozdrobená. Původní majitelé pozemků zemřeli a jejich dědici z pravidla až z druhé generace nemají možnost a ani zájem se aktivně starat o svůj majetek. Mnohdy jsou pozemky ve společném vlastnictví podílníků, kteří spolu ani nekomunikují. Lidé tak pronajímají své pozemky do užívání pokračovatelům zemědělských družstev nebo soukromým zemědělcům. Některé pozemky jsou ponechány ladem a následně zapleveleny, stalo se tak například v důsledku krachu zemědělských družstev nebo na pozemcích se složitou vlastnickou strukturou. Pro využití zemědělského půdního fondu mají klíčový význam především Komplexní pozemkové úpravy (KPÚ), které mají za cíl nově vymezit hranice vlastnických dílů v zemědělské krajině. Cílem KPÚ je, aby se jednotliví vlastníci, kteří mají zájem hospodařit na půdě, měli možnost dostat na svoje pozemky a současně nemuseli používat cesty nebo pozemky jiných majitelů.

V 90. letech byla zavedena řada legislativních nástrojů za účelem zvýšení kvality ochrany přírodního prostředí. Změny se především týkaly systému skládkování na povolené a řízené skládky. Původní skládky byly částečně rekultivovány zatravněním a zalesněním. V krajině byly vymezeny systémy ekologické stability. Nově do české legislativy byla zavedena možnost hodnocení vlivu stavby na životní prostředí - EIA (Perlín, 2012).

3.1.3 Současné problémy venkova v ČR

Venkov se v České republice se potýká s nejrůznějšími problémy, které dále limitují jeho rozvoj. Venkovské oblasti se potýkají se stárnutím obyvatelstva a vysídlováním. Obce mají problém s nízkou daňovou výtežností, což se odráží na nedostatku finančních prostředků na řešení místních problémů. V podnikatelském prostředí jsou málo zastoupené malé a střední konkurenceschopné podniky. V území je poměrně hustá síť pozemních komunikací, ovšem komunikace III. třídy se nachází v katastrofálním stavu. Specifickým problémem venkova jsou také čistírny odpadních vod a související kanalizační řád. V některých oblastech má napojení na čistírnu odpadních vod pouze 20 % obcí. Mnohé obce také bojují s výskytem černých skládek a s nebezpečnými odpady. V některých příměstských oblastech venkova dochází k nekontrolovatelnému rozvolňování zastavěného území na úkor volné krajiny. Ve vzniklých tzv. satelitech naprosto schází občanská vybavenost a obyvatelé jsou mnohdy závislí na veřejné dopravě či vlastních automobilech. Jako limitující faktor v oblasti zemědělské výroby se jeví velká diference mezi vlastnictvím a využíváním zemědělské půdy. Přibližně 88 % zemědělské půdy je obhospodařováno v nájmu. Současně jsou pro rozvoj mnoha obcí určitou bariérou nedořešené vlastnické vztahy. V mnoha obcích nacházíme polorozpadlá obydlí, o která se nikdo nestará, upadající zemědělské a výrobní areály, které nemají momentálně funkční využití. Asi nejpálčivějším problémem je nepříznivá situace na trhu práce. Dlouhodobé srovnání registrované míry nezaměstnanosti pro venkov a města ukazuje, že od roku 2003 se míra nezaměstnanosti na venkově pohybuje nad republikovým průměrem. Ve venkovském prostoru existují také větší problémy v zaměstnávání osob nad 55 let (Mátl, 2012).

3.2 Rozvoj venkova

Na rozvoj venkova směřují finanční prostředky na různých úrovních. V současné době plyne nejvíce peněz z evropských zdrojů a to prostřednictvím Společné zemědělské politiky a politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Politika rozvoje venkova je také uplatňována na národní a krajské úrovni. S ohledem na velké finanční prostředky plynoucí z evropských zdrojů je státní regionální politika výrazně v pozadí.

3.2.1 Rozvoj venkova v kontextu Společné zemědělské politiky

Jednou z politik, která slouží jako nástroj podpory venkova je Společná zemědělská politika. Jde o jednu z nejstarších a nejrozsáhlejších politik EU, do které směřují nemalé finanční prostředky z rozpočtu EU (König, 2009).

Hlavní cíle společné zemědělské politiky se netýkají pouze ekonomické roviny, ale také oblasti sociální a politické. Primární ekonomické cíle zahrnovaly především zvýšení produktivity zemědělství, využití technických inovací a lepší využívání výrobních zdrojů, zejména pracovní síly. Sociální rovinu představovala především snaha o zlepšení životní úrovně obyvatelstva pracujícího v zemědělství žijícího ve venkovských oblastech. Politické cíle definovaly stabilizaci trhů a vytvoření podmínek pro zásobování zemědělskými komoditami (Neuman, 2004).

Pro období 2007 - 2013 byl na podporu zemědělství a rozvoje venkova jako součást společné zemědělské politiky EU vytvořen finanční nástroj – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Finanční prostředky z tohoto fondu slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny či kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Tyto aktivity jsou podporovány prostřednictvím Programu rozvoje venkova (Strukturální fondy; online).

Program rozvoje venkova

Cílem programu rozvoje venkova je rozvoj venkovského prostoru formou trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství. Program rovněž podporuje diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti a posílení sounáležitosti obyvatel na venkově (Plchová, 2010).

Program rozvoje venkova na období 2007 - 2013 se člení na 4 základní osy:

- OSA I: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
- OSA II: Zlepšování životního prostředí a krajiny
- OSA III: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
- OSA IV: LEADER

(Program rozvoje venkova, 2013)

3.2.2 Rozvoj venkova v kontextu hospodářské a sociální soudržnosti

Přestože politika hospodářské a sociální soudržnosti EU není apriori zaměřená na vlastní rozvoj venkova a hlavní venkovské ekonomické aktivity, její charakter diferencovaného přístupu k regionům s ekonomickými a sociálními problémy nabízí její využití často právě ve venkovských oblastech. Jednotlivé operační programy podle svého zaměření nabízejí různé příležitosti jak pro venkov obecně, tak v některých případech i pro samotné zemědělství (Tomšík, 2009).

Pod cíl konvergence, který naplňuje politiku hospodářské a sociální soudržnosti a je zaměřen na rozvoj méně vyspělých regionů, spadají všechny regionální operační programy a tematické operační programy. Na cíl konvergence připadla v České republice na období 2007 - 2013 největší část alokovaných peněz - 25,9 miliard EUR (Wokoun, 2006).

Využitelnost operačních programů pro venkov

Operační program doprava je zaměřený na zkvalitnění infrastruktury a vzájemné propojenosti jednotlivých druhů dopravy zejména v rámci tzv. transevropských sítí. (OP Doprava; online). Operační program je zaměřen na klíčové dopravní komunikace, nelze čerpat prostředky na rozvoj místních komunikací nižších tříd, jejichž síť je na venkově poměrně hustá a ve špatném technickém stavu.

Operační program životní prostředí je zaměřený na zlepšování kvality životního prostředí a tím i zdraví obyvatelstva. Přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie (Operační program životní prostředí; online). OP Životní prostředí je pro venkovský prostor využitelný ve velké míře. Program řeší problematiku mnoha oblastí a navíc příjemci mohou být obce, organizační složky obcí, podniky a fyzické osoby. Program nabízí obcím možnost vybudování technické infrastruktury, opravy občanské vybavenosti, řešení protipovodňové ochrany, řešení odpadového hospodářství a zlepšení stavu přírody a krajiny.

Operační program podnikání a inovace podporuje vznik nových a rozvoj stávajících firem, jejich inovační potenciál a využívání moderních technologií a obnovitelných zdrojů energie (Operační program Podnikání a inovace; online). OP Podnikání a inovace je zaměřený

na rozvoj malých a středních firem. Vzhledem k výši požadované spoluúčasti projekty na venkově realizují spíše větší podniky s dobrým finančním zajištěním.

Operační program lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, zvyšování kvality veřejné správy a začleňováním sociálně vyloučených obyvatel (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost; online). Tento operační program může řešit negativní situaci na trhu práce ve venkovských oblastech prostřednictvím sítě úřadů práce. Z programů také mohou čerpat subjekty na profesní vzdělávání svých zaměstnanců.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je zaměřený na zkvalitnění a modernizaci systémů různých stupňů vzdělávání. Program je určen pro školy, školská zařízení a obce (Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost; online). Program široce využitelný pro školy ve venkovských oblastech na zkvalitnění výuky a pořízení moderního vybavení.

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace je zaměřen na rozvoj vysokých škol a výzkumných institucí. Výzkumné instituce jsou lokalizovány do významných měst. Program není vhodný pro rozvoj venkovských oblastí.

Operační programy Technická pomoc a Integrovaný OP - řeší problémy v oblasti infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územního rozvoje. K hlavním směrům podpory lze zařadit rozvoj informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích a rozvoj systémů tvorby územních politik (Strukturální fondy; online). Operační program Technická pomoc umožnil například financování vzniku Integrovaných strategií MAS pro nové programovací období, tyto programy jsou uplatnitelné pro územní rozvoj venkovských oblastí a zajištění kvalitní elektronické veřejné správy.

Regionální operační program Jihovýchod je regionální operační program pro zájmové území (sever Znojemska). Regionální operační program je určený pro rozsáhlejší investice z oblasti dopravy, cestovního ruchu a rozvoje měst a obcí. (ROP Jihovýchod; online). Využitelnost regionálního operačního programu je ve venkovských oblastech značně

limitovaná podmínkou minimálního počtu 500 obyvatel pro obce, které mohou žádat o dotační prostředky. Vzhledem k velikostní struktuře obcí například na území MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko podmínku splňuje 13 obcí z celkových 52.

3.2.3 Rozvoj venkova na národní úrovni

Prostřednictvím regionální politiky státu je zajišťován rozvoj venkovských oblastí, konkrétně Ministerstvo pro místní rozvoj je garantem Programu obnovy venkova. Program obnovy venkova se především soustředí na dotace obecních programů a akcí, které nelze dotovat z ostatních resortů. Program je založen na myšlence trvale udržitelného rozvoje a zapadá do kontextu regionální politiky České republiky a Evropské unie, tím že sleduje základní principy EU. Program je založen na představě samostatných venkovských oblastí, které svojí aktivitou určují chod a vývoj života v obcích, předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi (Štenclová, 2005).

Program obnovy venkova se zaměřuje na oblasti:

- udržení, obnova a rozvoj místních společenských tradic a životního stylu
- rozvoj vzájemných vztahů mezi sousedními obcemi, městy a mikroregiony
- rozvoj hospodářství prostřednictvím využívání místních zdrojů a zaměstnávání místních obyvatel, rozvoj místního marketingu a vytvoření distribučních sítí místních produktů
- zachování a obnova vlastního obrazu obcí (zachování a obnova venkovského rázu zástavby, obnova kulturních památek na venkově)
- úprava veřejných prostorů a staveb, zlepšení občanské vybavenosti
- obnova a účelné využití produkčního potenciálu okolní zemědělsky využívané krajiny
- převzetí spoluodpovědnosti za udržení regenerační a rekreační funkce venkovského prostoru

(Kašparová, 2005)

3.2.4 Rozvoj venkova na krajské úrovni

Každoročně kraje vyhláší krajské programy obnovy venkova. Jihomoravský kraj, kde se nachází naše zájmové území, vyhláší Program rozvoje venkova JMK. Cílem dotačního programu je zachovat základní funkce v oblasti veřejné správy na venkově s ohledem na kvalitu života. Dotační program je zaměřen na podporu školní a předškolní výchovy, zdravotní a sociální péče a podporu projektů udržujících kvalitu života na venkově. Podmínkou pro poskytnutí krajské podpory je populace obce do 3 000 obyvatel.

Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje se zaměřuje na oblasti:

- obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti
- podpora místních akčních skupin
- dotace na úroky z úvěrů na výstavbu, obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti

(Program rozvoje venkova JMK; online)

3.3 MAS a integrovaný přístup k rozvoji venkova

Místní akční skupiny (MAS) se staly rozhodujícím subjektem v oblasti rozvoje venkova. V České republice postupně pokryly venkovská území a v současné době zde působí přibližně 170 místních akčních skupin. MAS představuje velice zajímavý nástroj pro přísun finančních prostředků do regionu, přesto MAS nepůsobí ve všech venkovských oblastech. V těchto lokalitách se obvykle nenacházejí dostatečně silní aktivní aktéři, nebo nelze dospět ke vzájemné shodě mezi místními aktéry.

Určitý vývoj za posledních 20 let zaznamenaly také MAS v Evropské unii. Původně se jednalo o 200 pilotních zkušebních partnerství, šlo o inovativní experimentální iniciativu směřující k rozvoji venkovských oblastí. Mnohé zkušenosti ukázaly, kdy a kde fungují místní partnerství a jak mohou regionu zajistit přidanou hodnotu. Následně uplatňovaná metoda místního partnerství obdržela plnou podporu ze strany institucí EU. V současné době v Evropě působí na 2 400 místních akčních skupin. Ne všude se ale podařilo splnit potenciál partnerství jakožto komplexního integrovaného nástroje pro rozvoj daného území (Cavazzani, 2010).

3.3.1 Podstata a principy MAS

Místní akční skupina je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného sektoru), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů (Místní akční skupiny; online).

Hlavním principem MAS je přístup zdola nahoru, kdy o budoucnosti regionu rozhodují lidé žijící a pracující v území. Tito lidé navíc znají místní tradice a mají přehled o potřebách území. Velice důležité je partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem. Hlavním rozvojovým nástrojem MAS je místní rozvojová strategie, která popisuje vývojové tendence v území a definuje aktuální strategické potřeby regionu. Dalším důležitým principem je inovativnost, kdy v problematice rozvoje venkova jsou uplatňovány stále nové přístupy. Subjekty, kterými jsou MAS, mohou využívat širokou možnost síťování a spolupráce a to jak na úrovni státní, tak na úrovni EU, kdy si mohou vyměňovat zkušenosti či realizovat společné projekty (Ministerstvo zemědělství; online).

MAS musí splňovat základní parametry:

- geograficky homogenní území
  - počet obyvatel od 10 000 do 100 000 mimo města s populací vyšší než 25 000
  - účast zástupců veřejné správy max. 50 %, druhá polovina je tvořena zástupci podnikatelů a neziskových organizací
  - musí mít stanovenou právní formu (obecně prospěšná společnost, občanské sdružení)
  - členové MAS musí mít v daném území bydliště, sídlo, nebo místo působnosti
  - MAS musí mít stanoven statut, stanovy, organizační řád, strukturu a být registrována u MV ČR
  - MAS musí projednat a schválit strategii pro území dané MAS
  - fungování metodou LEADER
- (Národní síť MAS; online)

3.3.2 Metoda LEADER

Projekty realizované s pomocí metody LEADER jsou tematicky obdobné akcím realizovaným v jiných programech. Hlavním přínosem metody LEADER je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny uvnitř venkovských regionů a komunit. Zkratka LEADER vychází z anglického, „Links between Actions for the Development of the Rural Economy“, což v překladu znamená propojení akcí pro rozvoj ekonomiky venkova, anebo původně francouzská zkratka „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“, a to v překladu znamená propojení rozvojových aktivit a venkovské ekonomiky. (MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko, online).

LEADER se dá označit jako sociální inovační program evropských zemí pro posílení a rozvoj kapacit venkovských oblastí. Metoda je poměrně náročná, ovšem obecně je považována za jednu z neúčinnějších metod rozvoje venkova. Nejedná se pouze o část veřejných výdajů nebo alokaci zdrojů zaměřujících se pouze na jednotlivé typy projektů, tento program mobilizuje a spojuje různé činitele venkova a zahrnuje do místního rozvoje značné množství soukromých zdrojů a dobrovolných prací (Wade, 2011).

První místní akční skupina vznikla v České republice v roce 2002. Metoda LEADER byla uplatňována od roku 2004, kdy byly aktivity financovány z národních zdrojů z programu LEADER ČR. Následoval program LEADER+ financovaný z evropských zdrojů. V programovém období 2007 - 2013 přešla podpora místních akčních skupin pod Společnou zemědělskou politiku EU a v České republice byla vytvořena osa IV. v rámci Programu rozvoje venkova na realizaci aktivit spojených s metodou LEADER (Pelcl, 2008).

V programovém období 2007 - 2013 místní akční skupiny realizují rozvojová opatření v rámci strategického plánu LEADER, který vychází z vizí MAS, rozvojové územní strategie a je v souladu s Programem rozvoje venkova. Oblasti podpory se transformují do fichí. Fiche tedy představují nástroj pro dosahování cílů stanovených ve strategickém plánu LEADER. MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko vymezila 9 fichí (oblastí podpory) a na základě výzev se mohli hlásit žadatelé z území o podporu. V období 2007 - 2013 byly podporovány v území oblasti: modernizace zemědělských podniků, podpora místních produktů, neproduktivní investice v lesích, diverzifikace činností nezemědělské povahy, podpora zakládání podniků a jejich rozvoj, podpora cestovního ruchu, služby v cestovním ruchu, obnova a rozvoj vesnic, kulturní dědictví venkova (Strategický plán LEADER pro Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko).

3.3.3 Zkušenosti s MAS v zahraničí

Místní akční skupiny jsou jako vhodný nástroj pro rozvoj venkova uplatňovány od 90. let minulého století především ve vyspělých zemích Evropy. Jejich fungování a inovativní přístupy k problémům jsou v těchto zemích náležitě ověřeny. Mnohaleté používání metody LEADER pomohlo překonat mnohé lokální problémy, ale také odhalit některé ze slabin této metody. Pro ukázkou zkušeností s MAS ze zahraničí byly úmyslně vybrány značně odlišné země - Finsko (severská země s řídko obydleným venkovem postiženým vylidňováním), Itálie (upadající tradiční zemědělská výroba a lokálně narůstající turistika) a Irsko (na venkově stabilní demografický vývoj, ale problém v ekonomickém prostředí).

Finsko

Ze zemí Evropské unie má právě Finsko nejvíce venkovských oblastí. Odlehlejší a zaostalejší je oblast Laponska, kde se hustota osídlení pohybuje kolem několika obyvatel na 1 kilometr čtvereční. Místní společenství začala pracovat metodou LEADER od roku 1997. Právě prostřednictvím místních akčních skupin se obyvatelstvo ve velmi řídko osídleném a odlehlejší území učilo spolupracovat a spojovat své síly ke společnému prospěchu. Celkově je výstup metody LEADER hodnocen pozitivně, došlo k socioekonomickému rozvoji i v odlehlých oblastech. Finský venkov se potýkal s poměrně výraznou migrací do měst, i přes úspěšnou aplikaci metody LEADER se však migrace nezastavila, ale došlo k její zpomalení. (OECD, 2008).

Projektoví manažeři se naučili vnímat iniciativu zdola a řešit místní problémy samostatně ve formě projektu. Projekty vycházely z opravdových potřeb obyvatelstva a komunity, žadatelé byli především místní zástupci a projekty byly realizované na místní úrovni. Vítaným výsledkem bylo také zapojení veřejnosti do místního rozvoje. Pokud programy MAS nejsou zúženy a omezeny, objevilo se svobodné myšlení a poměrně velká účast veřejnosti. Cílem programu také bylo vytvoření nových pracovních míst a podpora založení nových podniků. Problém vytváření nových pracovních míst a zakládání nových společností je slabým místem metody LEADER. Mnohé rozvojové projekty byly realizovány mladými lidmi. Projekty MAS podporují projekty zaměřené na mladé lidi, nebo projekty týkající se jejich zájmů. Některé projekty také přispěly ke zlepšení kvality života starších lidí v podobě zajištění pečovatelských služeb pro seniory. Finské MAS byly poměrně aktivní v realizaci nadnárodních projektů a ve spolupráci se zahraničními partnerskými MAS, kdy projekty zahrnovaly společná témata jako mládež, kulturu, venkovskou turistiku a rozvoj podnikání (Ministerstvo zemědělství a lesnictví Finska, 2005).

Itálie

Italský venkov se od 50. let potýká s výrazným problémem migrace obyvatelstva do měst. V důsledku toho dochází v zemědělství a v ostatních tradičních činnostech nejen k poklesu pracovní síly, ale také se vytrácí znalosti a dovednosti potřebné k výrobě tradičních produktů. Zhoršovala se také demografická struktura obyvatel na venkově, místy začaly upadat tradice a zvyky, což vyvolalo pocit ztráty místní identity. Utlumování zemědělské činnosti se v krajině odráží v podobě ekologických problémů, především zvýšenou erozí půdy. Změny v krajině začaly také ohrožovat některé endemické druhy. Tyto problémy jsou především charakteristické pro venkovské oblasti jižní Itálie (Evropská komise, 2006).

První místní akční skupiny byly v Itálii zakládány v roce 1995. Mezi prvními MAS byla MAS Venezia orientale v oblasti Benátek. Tato oblast se potýkala s odlišnými problémy oproti jiným venkovským oblastem. Jedná se o turisticky atraktivní lokalitu, cílem bylo turisticky propojit velmi známé letovisko s územím více ve vnitrozemí, kde se také nachází venkovské farmy. Impuls k založení místní akční skupiny podnítili místní političtí představitelé a ostatní klíčoví místní aktéři, kteří vnímali problémy spojené s nerovnoměrným rozvojem regionu kolem nich, včetně problematiky dojíždění pro obyvatele. Oblast se musela vyrovnat s růstem počtu obyvatel bez dostatečných zdrojů a infrastruktury, aby byla zachována či zlepšena kvalita života v tomto venkovském regionu (OECD, 2009).

MAS Venezia orientale úspěšně propojila cestovní ruch známého letoviska s vnitrozemními oblastmi. Výrazně se zvýšil počet turistů navštěvující zemědělské farmy a historická centra okolních měst. Podařilo se opravit historické zemědělské objekty. Dále byly vybudovány nové pěší a cyklistické stezky napojující se na hlavní turistické trasy (OECD, 2009). Jiné cíle si vytyčila MAS Montifferu na Sardinii, hlavním cílem bylo znovu oživit společensko-hospodářský systém oblasti, který je závislý na hospodářských zvířatech a na malých řemeslných podnicích. MAS pracovala na procesu zvyšování přidané hodnoty a napomáhání místním zemědělským produktům na trh. Jedním z realizovaných projektů byl projekt zaměřující se na tradiční místní sýr. Projekt spočíval ve zlepšení výrobního procesu a v podpoře uvádění produktu na trh. Dále byla snaha propojit produkt s ostatními místními jakostními produkty, jako jsou med, extra panenský olivový olej, malvazové víno (Evropská komise, 2006).

Irsko

Irsko ve venkovských oblastech prožívá dobu demografické stability a dokonce i růstu, který zde většinou nebyl po mnoho let. Nalezneme zde území, kde se hustota obyvatelstva pohybuje pod 20 obyvateli na kilometr čtvereční, jde o hrabství nacházející se v západní části při břehu Atlantiku. V odlehlejších oblastech bylo třeba výrazněji podpořit lidské kapacity, protože projekty a nová pracovní místa mají tendenci snadněji vznikat při větší koncentraci obyvatel, než v nejmenších a odlehlejších vesnicích, kde jsou lidské zdroje omezené (Wade, 2011).

V Irsku byly první místní akční skupiny založeny v roce 1991. Mezi hlavní cíle Irské metody LEADER patřilo zlepšení přírodního a kulturního dědictví, posílení ekonomického prostředí s cílem přispět ke tvorbě nových pracovních míst a posledním z hlavních cílů bylo posílit organizační schopnosti obcí. V Irsku se stejně jako ve Finsku s novým přístupem zdola do místního rozvoje výrazněji zapojila veřejnost. Místní obyvatelé se zapojili do procesu rozvoje, vyjádřili své názory a přinesli do oblasti místního rozvoje nové myšlenky. Nový přístup dále podporoval pocit identity a kontroly nad místními záležitostmi. Odhalil místní potenciál a napomohl odstranit strach z jednání s úřady. Cíle posílení ekonomiky byly naplněny v počtu nových společností, kdy bylo založeno více nových firem na venkově, než stanovoval původní cíl. Opět se tu ukázala problematika tvorby pracovních míst, kdy původní cíle počtu nových pracovních míst nebyly naplněny. Nově vytvořené firmy tak nemusí vytvořit mnoho nových pracovních míst samy o sobě, ale později mohou mít v této oblasti větší vliv za předpokladu, že jsou konsolidovány v dlouhodobém časovém horizontu. (Ministerstvo pro rozvoj zemědělství, výživy a venkova Irska, 2000).

3.3.4 Případová studie úspěšného projektu MAS

Název projektu: Čistá řeka Sázava

Žadatel: Posázaví o.p.s. (Česká republika, 2006)

Rozpočet: 13 000 EUR (361 000 Kč)

Popis projektu: Místní akční skupina Posázaví najala projektového manažera pro koordinaci a podporu dobrovolnických prací na březích řeky Sázavy. V rámci projektu bylo pořízeno potřebné vybavení a prostředky pro odpovědné nakládání s odpady.

Cíle projektu: Vyčistit břehy řeky od města Sázavy po Pikovice od naplavených odpadů, které tam při záplavách zvýšená hladina zanesla, nebo je tam zanechali bezohlední občané. Projekt předpokládá zapojení do čištění břehů řeky všech, kterým není lhostejný vzhled tohoto významného středočeského toku. Projekt je také důležitý z hlediska partnerství - snaží se navázat spolupráci mezi jednotlivými obcemi, organizacemi a subjekty podél toku řeky Sázavy.

Realizace projektu: Dobrovolnický úklid řeky Sázavy poprvé odstartoval v roce 2007, kdy probíhal během 9 dní v období 7. 4. - 15. 4. Bylo nasbíráno na 18 tun odpadků přibližně na 50 km řeky. Celá akce se těšila ohromného zájmu dobrovolníků, kdy se zapojilo na 115 jedinců. Projekt vyvolal také obrovský zájem médií. Mnoho zpráv o akci se objevilo již během úklidových prací v tisku, televizi i rozhlase.

Výstupy projektu: Hlavním výstupem projektu je udržení čistého toku řeky Sázavy, která je významnou turisticky vyhledávanou lokalitou. Úspěšný projekt dal základ pro spolupráci na místní úrovni mezi vzdělávacími institucemi, spolky, ekologickými sdruženími, obcemi a dalšími zájmovými organizacemi. Postupně projekt podpořily i významné organizace jako Povodí Vltavy, regionální média a známé osobnosti - kdy se patronkou projektu stala Aneta Langerová. Úklid břehů řeky Sázavy se navíc stal každoroční tradiční akcí, do které se zapojují stále více dobrovolníků. Zapojení škol do projektu, kdy žáci a studenti pomáhají při úklidu odpadků, se odráží v šíření environmentální osvěty a udržování povědomí o životním prostředí u mladé generace (MAS Posázaví; online).

Projekt Čistá řeka Sázava je typickým leaderovským projektem, který aktivizuje spolupráci mezi členy místní akční skupiny. Přestože projekty metody LEADER se v oblasti ochrany ŽP v Evropě moc neuplatňují, tento projekt v prostředí ČR je zajímavým příkladem, jak lze efektivně problematiku ochrany ŽP řešit na místní úrovni prostřednictvím partnerství (Wade, 2011).

3.4 Hodnocení rozvoje obcí

3.4.1 Problematika rozvoje obcí

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Obec je veřejnoprávní korporací a má právo vlastnit majetek a hospodařit s ním. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. Toto jsou základní fakta o obci vyplývající ze zákona o obcích.

Rozvojové směřování obce a její rozvojové možnosti jsou významnou měrou ovlivněny velikostí obce a z ní vyplývajícími funkcemi. Rozvoj obce je dlouhodobý proces vyváženého a udržitelného zlepšování situace sídla a jeho okolí. Rozvoj je podmíněn koncepčním a promyšleným přístupem. Pro rozvoj obcí jsou užívány nástroje administrativní (legislativa), koncepční (strategie a programy), institucionální (regionální management), věcné (infrastruktura) a finanční (dotace a granty). (Bínek, 2010)

Právě finanční nástroje v podobě dotací umožňují obcím rozvoj v nerůznějších oblastech. Díky výraznému spolufinancování ze strany EU a státu mohou obce realizovat i rozsáhlejší projekty, na které by sami neměly dostatečné finanční prostředky. Je však otázkou, jak se nakonec zrealizované projekty odrazí v dalším budoucím rozvoji obce.

3.4.2 Metodika hodnocení rozvoje obcí

Jednou z metodik hodnocení rozvoje obcí je sada indikátorů stanovených Třebickým a Hřebíkem (2007). Tyto indikátory jsou ukazateli, jejichž monitorováním lze sledovat socioekonomické změny v obcích. Indikátory umožňují měřit a vyhodnocovat kvalitu života v dané obci či městě. Podstatou indikátorů je jejich veřejná a snadná dostupnost, srozumitelnost a praktická využitelnost. Sada indikátorů byla navržena ve spolupráci s Českým statistickým úřadem na základě jejich praktických zkušeností se sběrem a zpracováním dat na místní úrovni. Indikátory se týkají oblasti ekonomické, sociální, environmentální a oblasti veřejné správy.

K vyhodnocení rozvoje obcí lze využít i další metody. Například metodika společnosti GaREP, která se však zaměřuje především na socioekonomickou situaci v obcích. Environmentální oblast tedy není v indikátorech zastoupena (Holeček, 2009). Další možnou metodikou hodnocení rozvoje obcí je hodnocení udržitelného rozvoje obcí podle Týmové iniciativy pro místní udržitelnost. Toto sdružení přebírá sadu indikátorů stanovených

Evropskou komisí pro hodnocení udržitelného rozvoje. Hlavním problémem sady těchto indikátorů je obtížnost a náročnost získání jejich hodnot pro danou obec (Novák, 2010).

3.5 Hodnocení ekonomické efektivity projektů

Smyslem hodnocení ekonomické efektivity investičních projektů je posoudit návratnost kapitálu. Toto hodnocení je typické pro soukromou sféru, kde lze spočítat a vyhodnotit finanční výsledky projektu. Ve veřejném sektoru se hodnotí především dopady projektu na oblasti veřejného zájmu. Projekty realizované veřejnou správou jsou neziskové a z finančního hlediska nerentabilní, nelze je tedy hodnotit metodami finanční rentability.

Nejpoužívanějšími metodami hodnocení finanční rentability projektu jsou **současná hodnota**, **čistá současná hodnota**, **vnitřní míra návratnosti**, **index rentability** a **doba návratnosti**. Současná hodnota je součet všech budoucích toků z investice převedených na jejich současnou hodnotu. Projekt je přijatelný, pokud je současná hodnota větší než investiční náklady akce. Čistá současná hodnota je součet současné hodnoty budoucích hotovostních toků plynoucích z investice a hotovostního toku v nulovém roce. Projekt je přijatelný pokud je čistá současná hodnota větší než 0. Vnitřní výnosové procento je taková výše diskontní sazby, při níž bude čistá současná hodnota toků plynoucích z investice rovna nule. Projekt je tedy přijatelný, pokud je vnitřní výnosové procento větší než stanovená diskontní sazba. Index rentability je podíl čisté současné hodnoty projektu na investičních výdajích. Je to v podstatě procento ziskovosti investice měřené čistou současnou hodnotou. Doba návratnosti investice je spočtena z kumulovaného hospodářského výsledku plynoucí z investice a vynaložených nákladů projektu. Projekt je přijatelný pokud je doba návratnosti projektu menší nebo rovna době životnosti projektu. (Hrdý, 2006).

4 METODIKA

Teoretická část práce zabývající se problematikou rozvoje venkova, finančními nástroji na rozvoj venkova a fungováním místních akčních skupin je zpracovaná formou rešerše literatury a plánovacích dokumentů. Všechny použité knižní a elektronické zdroje jsou uvedeny v seznamu zdrojů.

Analýza území vychází ze zpracování a vyhodnocení statistických údajů z veřejně dostupných databází především Českého statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a dalších organizací, které sbírají a zpracovávají data z obcí. Vyhodnocení oficiálních statistických údajů poukáže na vývojové tendence v území v oblasti demografie, trhu práce a vybavenosti území.

Kromě vyhodnocení statistických údajů bude realizováno kvalitativní šetření v podobě dotazníků mezi místními aktéry. Místní obyvatelé, podnikatelé a představitelé obcí tak budou moci vyjádřit svůj subjektivní pohled na zkoumané území. Výstupem z dotazníkového šetření a vyhodnocení statistických dat bude definování problémových oblastí v regionu, které je třeba v budoucnu řešit.

Vyhodnocení čerpání dotací spočívá v celkovém vyhodnocení čerpání dotačních prostředků na území ze všech programů v období 2007 - 2013. Veškerá data vychází z informačních portálů jednotlivých operačních programů a seznamů příjemců dotačních prostředků. Dále zvláště bude vyhodnocen Strategický plán LEADER realizovaný MAS. Práce se zabývá úspěšností žadatelů o dotační prostředky a převažujícími opatřeními u zrealizovaných projektů.

Posouzení efektivity čerpání dotací umožní komparace objemu finančních prostředků směřujících do jednotlivých obcí a vykazovaný stav rozvoje jednotlivých obcí. Pro posouzení rozvoje obcí práce užívá sadu indikátorů, kterou stanovili Třebický a Hřebík (2007). Jako konečná metoda bude použita statistická metoda kompozitního indikátoru. Autoři zmiňují více metod ke zpracování rozvojových ukazatelů. Kompozitní indikátor byl zvolen s ohledem na vhodnost zpracování ukazatelů z různých rozvojových oblastí. Kompozitní indikátor je ukazatel, který se skládá z několika dílčích indikátorů, které jsou často nesouměřitelné (MINAŘÍK, 2012). Zdrojem vstupních hodnot dílčích indikátorů jsou Český statistický úřad, Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo financí ČR a

Komplexní dotazníkové šetření v obcích JMK. Dílčí indikátory budou rozlišeny na typ max. a typ min. U max. indikátorů jsou žádoucí vyšší hodnoty ukazatelů a u min. indikátorů jsou žádoucí nižší hodnoty ukazatelů. Aby bylo možné s dílčími indikátory dále pracovat, bude užitá metoda standardizace indikátorů metodou normované proměnné v programu STATISTICA. Operace spočívá v převedení původních dílčích indikátorů na bezrozměrné veličiny, které lze sečíst do výsledného ukazatele hodnotící rozvoj obcí. Vyšší hodnoty výsledného indikátoru znamenají příznivý stav, tedy vykazovaný rozvoj. Naopak záporné hodnoty poukazují na nepříznivý stav. Porovnání obcí probíhá v rámci souboru obcí v území MAS. Obce jsou si blízké lokalizací a přibližně stejnými podmínkami a bariérami rozvoje. Pokud by určitá obec byla srovnávána s jiným souborem obcí v ČR výsledný vykazovaný rozvoj by byl odlišný.

Pro hrubé vyhodnocení efektivity čerpání dotací v jednotlivých obcích bude proveden přepočet přijatých dotačních prostředků na počet obyvatel.

Návrhová část - na základě zjištěných problémových oblastí budou navržena řešení pro vhodné budoucí směřování území. Práce také nastíní možné budoucí oblasti uplatnění pro MAS na základě nastavení nových operačních programů na období 2014 - 2020.

5 ANALÝZA ÚZEMÍ

5.1 Vyhodnocení stavu území na základě statistických dat

5.1.1 Základní informace o území MAS

Území místní akční skupiny Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko zaujímá severní část okresu Znojmo, území se tedy nachází při hranici Jihomoravského kraje s krajem Vysočina. Přehledová mapa lokalizace území MAS je přílohou 1.1. K 31. 12. 2013 zde žilo 23 926 obyvatel a celková rozloha MAS činí 479 km² (ČSÚ, online).

Území je tvořeno čtyřmi mikroregiony - Moravskokrumlovsko, Svazek obcí Sever Znojemska, Dobrovolný svazek obcí Jevišovicka a Svazek obcí při formanské cestě. K 31. 8. 2014 se působnost MAS vztahovala na 52 obcí: Běhařovice, Blanné, Blížkovice, Boskovštejn, Ctidružice, Čermákovice, Černín, Dobelice, Dobřínsko, Dolní Dubňany, Džbánice, Grešlové Mýto, Hluboké Mašůvky, Horní Dubňany, Hostim, Jamolice, Jevišovice, Jezeřany - Maršovice, Jiřice u Mor. Budějovic, Kadov, Kravsko, Křepice, Kubšice, Medlice, Mikulovice, Morašice, Moravský Krumlov, Němčičky, Olbramkostel, Pavlice, Petrovice, Plaveč, Plenkovice, Prokopov, Přeskače, Rešice, Rozkoš, Rudlice, Rybíky, Skalice, Slatina, Střelice, Tavíkovice, Trstěnice, Tulešice, Újezd, Vedrovice, Vémyslice, Vevčice, Vranovská Ves, Výrovice (MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko, online). Územní působnost MAS zachycuje příloha 1.2.

5.1.2 Obyvatelstvo

Hustota zalidnění v zájmovém území (50 obyvatel na 1 km²), jak ukazuje tabulka č. 1, oproti vyšším územním celkům je výrazně podprůměrná. Dle Konzultačního dokumentu Venkov jsou území s hustotou nižší než 50 obyvatel na 1 km² oblastmi s méně příznivými podmínkami pro rozvoj. Území MAS je velice řídko osídleno a převažuje zde výrazně venkovský charakter území.

Tab. 1 Hustota zalidnění území MAS, okres Znojmo, JMK a ČR k 31. 12. 2013

Území	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	Hustota zalidnění (obyv. / km ²)
území MAS	23 926	479	50,0
okres Znojmo	113 334	1 590	71,3
Jihomoravský kraj	1 170 502	7 195	162,7
Česká republika	10 517 408	78 865	133,4

Zdroj: ČSÚ. Vlastní zpracování

Ve velikostní struktuře výrazně převažují obce do 500 obyvatel. Pouze 13 obcí má populaci vyšší než 500. Z menších obcí jich je 20 s populací nižší než 200 a také je zde několik malých sídel do 100 obyvatel.

Tab. 2 Velikostní struktura obcí na území MAS

Velikostní kategorie	Počet obcí	Počet obyvatel	Podíl obyvatel (%)
0 - 99	7	590	2,5
100 - 199	13	1 984	8,3
200 - 499	19	6 712	28,1
500 - 999	10	6 481	27,1
1000 - 4999	2	2 337	9,8
5000 a více	1	5 893	24,6

Zdroj: ČSÚ. Vlastní zpracování

Jak dokládají pravidelná statistická sčítání, z dlouhodobého hlediska dochází k postupnému poklesu populace MAS. Úbytek a přírůstek obyvatelstva za sledované období roků 2007 - 2013 je značně regionálně různý. Celková populace klesá u největších sídel a v centrální části MAS, zatímco obce v okolí Moravského Krumlova a v jihozápadní části území zaznamenávají nárůst populace (ČSÚ).

Stejně jako je tomu v celkové populaci našeho státu, tak i na území MAS dochází ke změnám ve věkové struktuře populace, jak uvádí tabulka 3. Dochází k výraznějšímu poklesu podílu dětské složky populace. Produktivní složka populace, tedy věková kategorie 15 - 65 stabilně zvyšovala svůj podíl. Mezi roky 2001 - 2011 je poměrně výrazný nárůst u seniorské populace. Do budoucna se dá očekávat rychlejší dynamika stárnutí obcí v území MAS. Stárnutí populace zachycuje index stáří (kolik jedinců seniorské populace připadá na 100 dětí). Hodnota indexu stáří pro území MAS za rok 2013 je 134 (na 100 dětí připadá 134 seniorů). (ČSÚ, online).

Tab. 3 Věková struktura obyvatelstva na území MAS v letech 1991, 2001, 2011 dle SLDB

Věkové kategorie	1991		2001		2011	
	absolutní počet	podíl (%)	absolutní počet	podíl (%)	absolutní počet	podíl (%)
0 - 14	5 137	20,9	4 154	17,2	3 227	13,7
15 - 64	15 611	63,6	16 177	66,9	16 080	68,5
65+	3 788	15,4	3 783	15,6	4 167	17,7
Celkem	24 536	100	24 079	100	23 905	100

Zdroj: ČSÚ, Obyvatelstvo, Vlastní zpracování

Ve vzdělanostní struktuře obyvatel dle nejvyššího dosaženého vzdělání lze sledovat trend zvýšení kvalifikovanosti obyvatel. Na území MAS můžeme sledovat výraznější nárůst podílu obyvatel s vysokoškolským a úplným středním vzděláním stejně jako je tomu v celé

české společnosti. Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva na území MAS je značně podprůměrný - hodnota 7,5 ve srovnání s Českou republikou (11 %) či Jihomoravským krajem (13 %). Také můžeme sledovat mírný nárůst jedinců bez vzdělání, kdy při obecně zvyšující se kvalifikaci obyvatelstva, bychom očekávali pokles (ČSÚ, online).

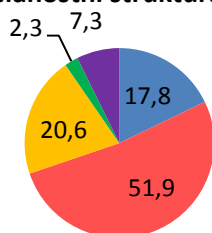
Tab. 4 Vzdělanostní struktura obyvatel na území MAS v letech 1991, 2001, 2011 dle SLDB

Nejvyšší ukončené vzdělání	1991		2001		2011	
	počet	podíl (%)	počet	podíl (%)	počet	podíl (%)
Bez vzdělání	124	0,6	155	0,8	156	0,8
Základní a nedokončená ZŠ	8 564	44,5	6 187	31,2	4 819	24,3
Střední bez maturity	6 958	36,1	8 358	43,4	8 191	41,3
Úplné střední s maturitou	2 975	15,5	3 734	18,8	4 498	22,7
Vyšší odborné a nástavbové	.	.	495	2,5	658	3,3
Vysokoškolské	623	3,2	889	4,5	1 502	7,5

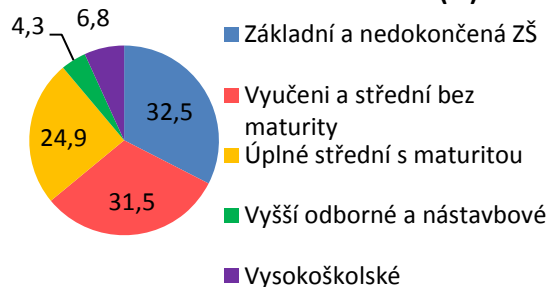
Zdroj: ČSÚ, Obyvatelstvo

Ve vzdělanostní struktuře obyvatel jsou také poměrně výrazné rozdíly ve vzdělanosti mezi pohlavím. Ženy mají téměř dvojnásobný podíl oproti mužům v základním vzdělání.

Vzdělanostní struktura mužů 2011 (%)

Vzdělanostní struktura žen 2011 (%)

Graf 1 Vzdělanostní struktura dle pohlaví na území MAS v roce 2011

Zdroj: ČSÚ

5.1.3 Technická infrastruktura

Vybavenost technickou infrastrukturou je základním předpokladem pro kvalitní život obyvatel v území a také základní potřeba pro potencionální nové investory. Z technické infrastruktury je nejpříznivější situace v plynofikaci, všechny obce v území MAS jsou napojeny na plynovod. Velmi příznivá situace je také s napojením obcí na veřejný vodovod, kdy veřejný vodovod postrádají pouze 3 obce. V současné době je situace o něco horší s vybaveností obcí splaškovou kanalizací a ČOV. Splaškovou kanalizací je vybaveno 13 obcí z 52. U dalších 19 obcí se dá předpokládat vybudování splaškové kanalizace nejpozději do konce roku 2015. Tyto obce mají buď samostatně, nebo v rámci svazku obcí připraven projekt splaškové kanalizace a schválen k financování z operačního programu Životní prostředí pro

programovací období 2007 - 2013. Po úspěšné realizaci všech připravených projektů by splaškovou kanalizací mělo být vybaveno 40 obcí, což je oproti současnému stavu (13) výrazné zlepšení (Komplexní dotazníkové šetření v obcích JMK, vlastní šetření, 2014). Silniční infrastruktura území MAS Živé pomezí představuje především síť silnic a komunikací II. a III. třídy, územím neprochází dálnice, významnou dopravní tepnou je silnice I. třídy (označení E59) procházející západní částí území. (ŘSD, online).

5.1.4 Občanská vybavenost

Důležitou oblastí z občanské vybavenosti jsou vzdělávací instituce. Především pro mladé rodiny je nejdůležitější dostupnost mateřské školy v blízkosti jejich bydliště. V našem zájmovém území se nachází vzdělávací instituce od předškolního vzdělání až po střední školy.

Tab. 5 Vzdělávací instituce na území MAS

Druh školy	počet	počet žáků
Mateřské školy	21	902
ZŠ (1. - 5. ročník)	10	285
ZŠ (1. - 9. ročník)	7	1 362
Gymnázia	1	223
Střední odborné školy	1	329
Střední odborná učiliště	2	389
Základní umělecké školy	1	340
Zařízení ústavní ochranné výchovy	2	.

Zdroj: Komplexní dotazníkové šetření v obcích JMK, Vlastní šetření

Pro občany je také klíčová dostupnost kvalitní zdravotní péče. Největším zdravotnickým zařízením v území je poliklinika v Moravském Krumlově. Na městské poliklinice je nejvíce ordinací praktických lékařů a specializovaných ordinací v území. V západní části území mají možnost lidé dojíždět do Jevišovic a Blížkovic, kde se nachází ordinace praktického lékaře, dětského lékaře a stomatologa. Ve větších obcích se také nachází ordinace, kam praktický lékař pravidelně dojíždí. V našem území se nalézají 4 lékárny, z toho 2 jsou v Moravském Krumlově a v Jevišovicích a Blížkovicích je po 1 lékárenském zařízení. Obyvatelé za lékařskou péčí dojíždí také mimo území MAS. V jižní části území MAS převažuje spád dojíždějících do Znojma. V jihovýchodní části území obyvatelé dojíždí do Miroslavi a v centrální části území obyvatelé dojíždí za zdravotní péčí do Višňové. V roce 2008 byla zrušena Lékařská pohotovost v Moravském Krumlově. Občané v případě nutného zdravotního ošetření musí jet do nemocničních zařízení v Ivančicích, Znojmě a Brně (Komplexní dotazníkové šetření v obcích JMK, vlastní šetření, státní ústav pro kontrolu léčiv, online).

Pro obyvatele, kteří se ocitli v nepříznivé situaci, nebo se o sebe nedovedou sami postarat, zajišťují příspěvkové a neziskové organizace sociální služby. S ohledem na demografický vývoj populace, jak ukazuje analýza obyvatelstva, se dá předpokládat do budoucna větší potřeba a zájem o sociální služby poskytované na území MAS.

Tab. 6 Sociální služby na území MAS

Druh zařízení	počet	kapacita	lokalizace
Azylové domy	1	.	Moravský Krumlov
Domy pro osoby se zdravotním postižením	1	102	Tavíkovice
Domovy pro seniory	4	294	Skalice, Plaveč, Jevišovice, Hostim
Domy s pečovatelskou službou	1	90	Moravský Krumlov
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1	-	Moravský Krumlov
Sociální poradny	1	-	Moravský Krumlov

Zdroj: Centrum sociálních služeb Znojmo

V oblasti kulturní infrastruktury je velmi příznivá situace v dostupnosti veřejných knihoven v území MAS. Nachází se zde 52 knihoven, ve 3 obcích nemají obyvatelé možnost navštívit fungující knihovnu (Městská knihovna Znojmo, online).

Pro pořádání společensko-kulturních akcí je také rozhodující vybavenost obce kulturním domem. V území se nachází celkem 49 kulturních zařízení, některé kulturní domy jsou však v naprosto nevyhovujícím stavu. Celkem 11 obcí nemá kulturní zařízení, kde by mohlo pořádat nejrůznější kulturní akce (RIS, online).

V území se nachází poměrně velké množství památek. Ve většině obcí nalezneme kostel, případně kapli. V zastavěném území obcí i v okolní krajině je velké množství drobných sakrálních staveb (sochy, kříže a boží muka). V Jevišovicích a Moravském Krumlově byla vyhlášena městská památková zóna. Z rozsáhlejších památek se v území nachází zámky, hrady, panské domy a některé zemědělské usedlosti. Nalezneme zde také některé z technických památek (přehrada, jez a větrné kolo). Celkem je v území MAS chráněno 195 nemovitých památek (Národní památkový ústav, online).

5.1.5 Podnikatelské prostředí a trh práce

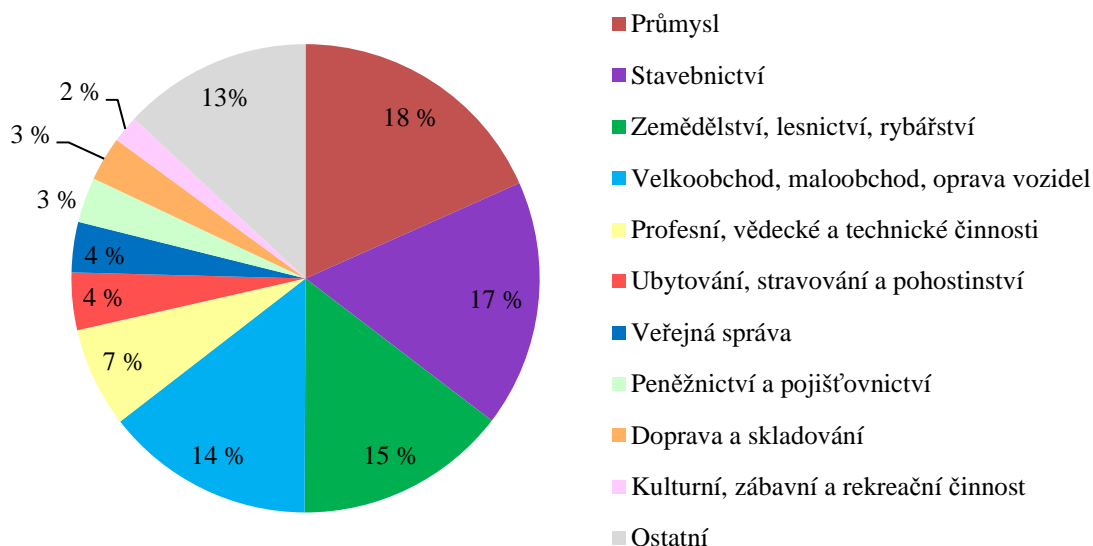
K 31. 12. 2013 bylo na území MAS 2 695 aktivních ekonomických subjektů. Nejvíce ekonomických subjektů je koncentrováno v největším sídle MAS - v Moravském Krumlově, kde má své sídlo 680 společností, což je čtvrtina všech podniků v území MAS. V Jevišovicích je 136 společností a v Blížkovicích má své sídlo 133 podniků. Abychom mohli porovnat kvalitu podnikatelského prostředí a tzv. „podnikatelský duch“ místních, musíme užít přepočtení registrovaných ekonomických subjektů na 1000 obyvatel, což nám umožní i srovnání

s vyššími územními celky. Počet ekonomických subjektů po přepočtení na obyvatele je na území MAS nižší ve srovnání s okresem Znojmo a Jihomoravským krajem, což svědčí o nižší podnikatelské konkurenceschopnosti regionu MAS ve srovnání s vyššími územními celky. (ČSÚ, online).

Tab. 7 Přepočet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou

Území	Počet obyvatel	Počet subjektů	Přepočet na 1000 obyvatel
území MAS	23 926	4 965	208
okres Znojmo	113 334	25 181	222
Jihomoravský kraj	1 170 502	295 523	252
Česká republika	10 517 408	2 694 737	256

Zdroj: ČSÚ. Vlastní zpracování

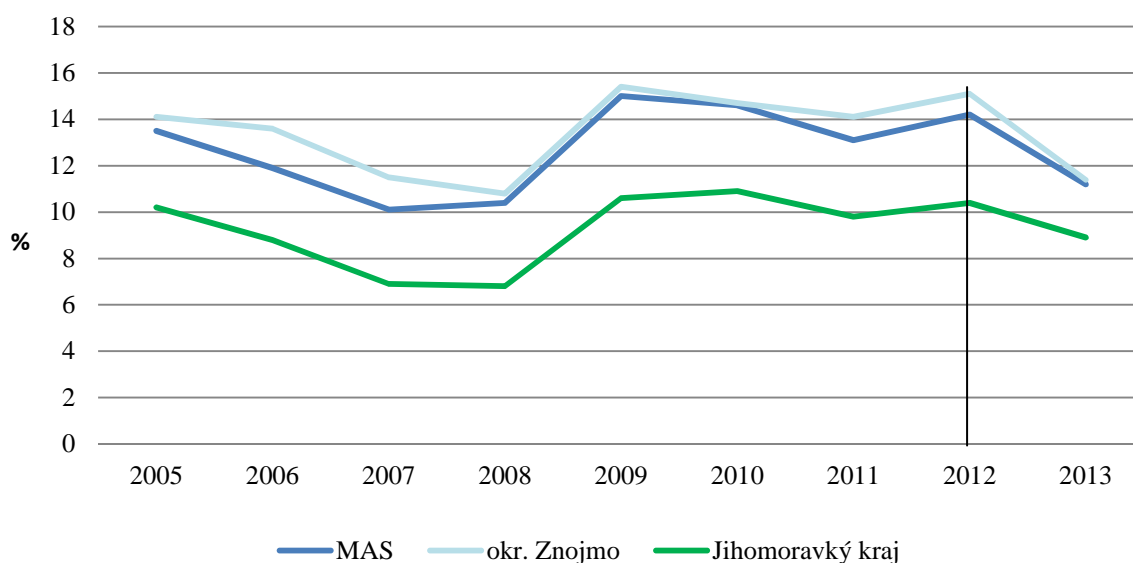
Graf 2 Struktura počtu podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou podle odvětví na území MAS k 31. 12. 2012 (%)

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska odvětví je na území MAS nejvíce podniků z oblasti průmyslu (489 subjektů). Následují společnosti orientované na stavebnictví, kterých je 455. Třetí nejsilnější početní skupinou jsou subjekty z oblasti zemědělství, lesnictví a rybářství (392) (ČSÚ, online).

Znojensko patří obecně k regionům s nejvyšší nezaměstnaností v ČR. Region byl v historii výrazně zaměřen na zemědělství a v největších sídlech byli klíčoví zaměstnavatelé z odvětví těžkého průmyslu. Modernizace v zemědělství znamenala úbytek potřebných zaměstnanců. Navíc někteří velcí zaměstnavatelé z oblasti zemědělství a průmyslu se po společensko-politických změnách na konci 20. století stali nekonkurenceschopnými a ukončili činnost. Území MAS v rámci Znojenského okresu patří do tzv. „hospodářsky slabých regionů“, které stát vymezil za účelem soustředěné podpory.

Vývoj míry registrované nezaměstnanosti na území MAS kopíruje trend ve vyšších územních celcích. Nezaměstnanost na analyzovaném území se pohybovala pod úrovní nezaměstnanosti celého okresu Znojmo. Ve srovnání s Jihomoravským krajem je však nezaměstnanost výrazně vyšší. Po roce 2012 byla změněna metodika výpočtu nezaměstnanosti, snížení nezaměstnanosti ve sledovaných územních celcích je způsobeno právě změnou metodiky. Situace na trhu práce ke konci roku 2013 byla v regionu nejhorší, kdy se o zaměstnání ucházelo nejvíce zájemců.

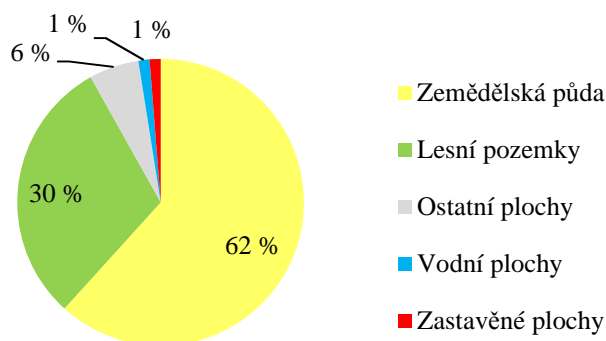
Graf 3 Srovnání míry nezaměstnanosti k 31.12. na území MAS s územními celky

Zdroj: Integrovaný portál MPSV, vlastní zpracování

K 30. 9. 2014 se na území MAS o práci ucházelo 1 400 osob, což představuje pokles o 300 ve srovnání s koncem roku 2013. Situace na trhu práce poukazuje na schopnost trhu vytvářet nová pracovní místa. V současnosti se mohou zájemci o práci ucházet o 54 volných pracovních míst na území MAS, což je ve srovnání s předchozím rokem o polovinu více. Výpočtem míry registrované nezaměstnanosti dle staré metodiky (z důvodu srovnání) dostaneme hodnotu pro území MAS 12,18 %, což je hodnota nižší o 2 procentní body oproti konci roku 2012 (Integrovaný portál MPSV, online).

5.1.6 Životní prostředí

Z krajinného pokryvu zaujímá největší plochy území zemědělská půda. Znojemsko je typickou zemědělskou oblastí, avšak poměrně značné zastoupení zde také mají lesy. Výrazně převažují listnaté lesy, v západní části území nalezneme i jehličnaté lesy. V centrální části území jsou obce obklopeny pouze ornou půdou.

Graf 4 Využití pozemků na území MAS v roce 2012

Zdroj: ČSÚ

Ve využití zemědělské půdy dominuje orná půda, která zaujímá ze zemědělské půdy 93 %. Trvalé travní porosty se nachází na 3 % zemědělské půdy. Zahrady nalezneme na 2 % a ovocné sady na 1 % zemědělských ploch. Severní Znojemsko je také vinařskou oblastí, vinice se rozkládají na 165 hektarech území MAS, což představuje 1 % využití zemědělské půdy (ČSÚ, online).

V zájmovém území se nachází velký počet přírodních chráněných lokalit a lokalit s významnými přírodními hodnotami. Ze zvláště chráněných malopošných území zde nalezneme 1 národní přírodní rezervaci (Krumlovsko-rokytenské slepence), 2 přírodní rezervace (Na Kocourkách, Velká skála) a 7 přírodních památek. Poměrně výrazně je v území také zastoupena evropská síť Natura 2000, nachází se zde 18 evropsky významných lokalit. V 6 obcích bylo také vyhlášeno několik památných stromů. Územím také prochází nadregionální biokoridory územního systému ekologické stability, které propojují území s národním parkem Podyjí, který se nachází mimo území MAS. Přibližně třetinu území MAS zaujímá přírodní park Jevišovka a dále na území MAS zasahují přírodní park Rokytná a přírodní park Střední Pojihlaví (AOPK ČR, online).

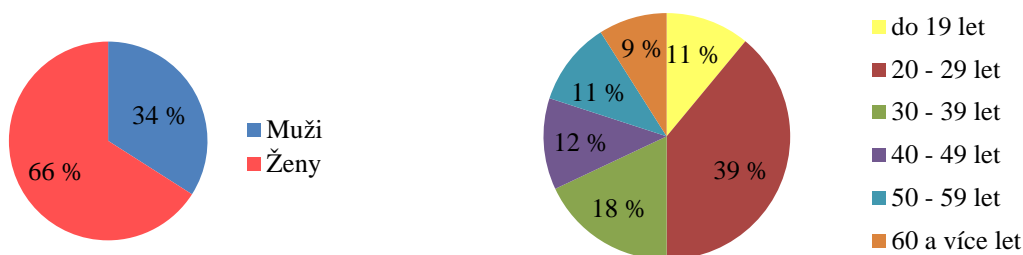
5.2 Vyhodnocení stavu území z pohledu místních aktérů

Statistická data mají určitou vypovídající hodnotu o vývoji území, pro upřesnění analýzy současného stavu území bylo provedeno kvalitativní šetření prostřednictvím dotazníků mezi místními aktéry, tedy mezi lidmi žijícími a působícími v obcích na území MAS. Výsledkem šetření je subjektivní pohled místních na různé oblasti rozvoje.

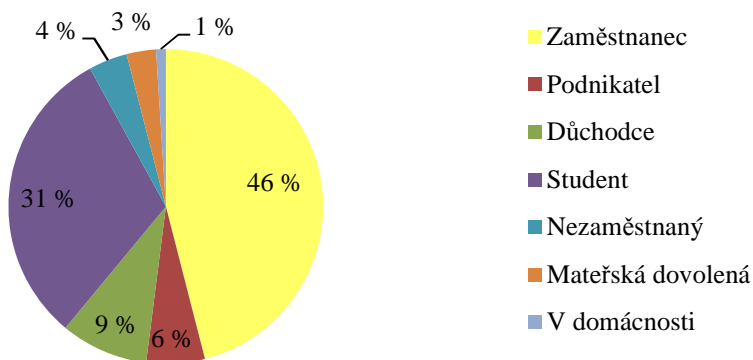
5.2.1 Dotazníkové šetření pro veřejnost

Dotazníkové šetření probíhalo na území MAS v období 13. 6. - 15. 7. 2014. Veřejnost se mohla zapojit prostřednictvím elektronického formuláře, ale také prostřednictvím papírových dotazníků. Vzor dotazníku je přílohou č. 3. Celkem bylo vyplněno 253 dotazníků, do dotazníkového šetření pro veřejnost se zapojilo něco málo přes 1 % obyvatel z území MAS. Struktura respondentů je uvedena v grafech 5 a 6.

Zastoupení respondentů:

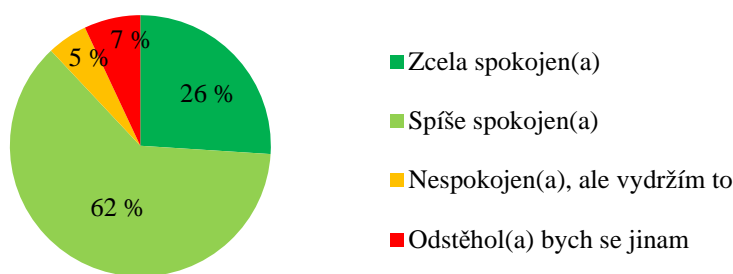
Graf 5 Zastoupení respondentů dle pohlaví a věku

Graf 6 Zastoupení respondentů dle ekonomické aktivity

Výsledky dotazníkového šetření:

Se životem ve své obci je spokojeno 88 % obyvatel, kteří se zapojili do šetření, 7 % z respondentů je nespokojeno se životem v území do takové míry, že zvažují přestěhování. Mezi nespokojenými převažuje věková kategorie do 19 let a kategorie 20 - 29 let. Mezi mladými nespokojenými jsou přibližně stejně zastoupeni zdejší rodáci a přistěhovalí.

Graf 7 Celková spokojenost obyvatel se životem v obci a okolí

Z technické infrastruktury si respondenti stěžovali na špatný stav silnic v území, některé vedlejší silniční tahy se dle obyvatel nachází v havarijním stavu. Obyvatelé také poukazovali na nevyhovující stavy chodníků, nebo dokonce na chybějící chodníky podél frekventovaných komunikací. Spokojenost panuje v území s napojením domů na vodovodní síť, kdy vodovodní řád je zaveden téměř do všech obcí. V současné době probíhá výstavba, nebo se zahajuje provoz splaškové kanalizace v mnoha obcích, lidé vnímají výstavbu kanalizace jakožto důležitého doplnění technické infrastruktury. V možnosti výstavby nových rodinných domů a připravenosti inženýrských sítí panuje v obcích značně rozdílná situace. Zatímco v regionálním centru - v Moravském Krumlově lidé hodnotí situaci možnosti výstavby nových rodinných domů jako nepříznivou, okolní větší obce nabízí dostatek vhodných ploch pro novou rodinnou zástavbu.

U občanské vybavenosti se šetření také zaměřovalo na provoz a komunikaci místních úřadů s obyvateli. V této oblasti převažuje spokojenost, někteří respondenti poukazovali na problematickou elektronickou komunikaci s úřady a na nevyhovující provozní dobu pro zaměstnance pracující ve větší vzdálenosti od svého bydliště. Dle šetření se obce snaží udržovat objekty ve svém vlastnictví, v území se však nachází veřejné objekty ve velmi špatném technickém stavu. Z rozsáhlejších neudržovaných objektů jsou to například kulturní domy v některých obcích.

S dostupností a provozem základních a mateřských škol byli lidé převážně spokojeni. V některých obcích byla však kapacita mateřských škol nedostatečná. S dostupností a kvalitou

zdravotní péče je spokojena těsná polovina respondentů, v centrální části území si někteří respondenti stěžovali na horší dostupnost dětského lékaře.

Lidé jsou poměrně spokojeni s údržbou veřejných prostranství ve svých obcích, v některých obcích však úplně postrádají doplňkové vybavení, jako jsou lavičky a odpadkové koše. V některých obcích a jejich okolí by se také mělo lépe pečovat o historické a sakrální stavby. S péčí o historické památky je spokojeno 66 % respondentů, poměrně hodně lidí znepokojuje žalostný stav zámku v Moravském Krumlově.

Další zkoumanou oblastí byly služby a možnost trávení volného času. Jakožto poměrně slabá oblast z oblasti služeb vyplynulo stravování. Mnoho respondentů postrádá kvalitní restauraci přímo v Moravském Krumlově. Lidé také poukazují na uzavřené cukrárny a občerstvení o svátcích a v neděli, což je problém pro návštěvníky regionu v těchto dnech. Naopak výrazná spokojenost panuje s dostupností a provozem hospodských zařízení v území. Se systémem veřejné dopravy je spokojeno 73 % respondentů. Někteří lidé by však uvítali častější autobusové spojení do jejich obce, upřednostňují menší autobusové spoje, které by mohly jezdit častěji.

Možnost koupání mají obyvatelé především ve východní části území, kde se nachází koupaliště. Na Jevišovicku se však žádné koupaliště nenachází a přehrada nenabízí příliš vhodné podmínky ke koupání. 68 % respondentů je spokojeno s dostupností dětských hřišť, v některých obcích proběhla výstavba nových dětských hřišť a sportovišť, některá hřiště byla revitalizována. V území se však stále nachází obce, které dětská hřiště nemají. V Moravském Krumlově a jeho okolí není vhodné místo pro in-line bruslení. U turistických a naučných stezek chybí doplňkové vybavení především místa pro odpočinek. Některé informační tabule u těchto stezek jsou již poškozeny.

Šetření také poukázalo na nepříznivou situaci v mezilidských vztazích. Vážnoucí mezilidské vztahy a nedůvěra se objevovaly v mnoha názorech. Lidé si stěžují na neschopnost spolupráce mezi organizacemi, obcemi a podnikatelskými subjekty. V některých obcích chybí mladí nadšení lidé, kteří se dovedou pro něco nadchnout.

Další zkoumanou oblastí bylo životní prostředí. S možností třídění odpadů bylo spokojeno 89 % respondentů. Obce rozšířily počet míst se sběrnými třídícími kontejnery a také přibýly další druhy pro tříděný odpad. Některé obce či svazky zřídily komunitní kompostárny. V některých lokalitách se nachází ekologické zátěže, respondenti zmiňovali některé konkrétní černé skládky. Obyvatelé zapojení do šetření byli poměrně spokojeni se zelení v území, ovšem někteří poukazovali na chybějící a potřebnou protierozní ochranu půdy. Lidé dále poukazovali na problematiku rozsáhlých zemědělských ploch a chybějící

interakční krajinné prvky - remízky. V některých obcích je dle respondentů nadměrně užíváno chemických prostředků při péči o veřejnou zeleň a prostranství obce. Dle odpovědí obyvatel chráněné přírodní lokality by měly být lépe značeny a v území by mohlo být více informačních tabulí k místům s významnými přírodními hodnotami.

Šetření také poukazuje na výrazný problém v oblasti trhu práce. V území není dostatek volných pracovních míst, a pokud jsou volná pracovní místa k dispozici, jsou pro jedince s nízkou kvalifikací. Mladí odborně vzdělaní jsou nuceni dojíždět poměrně daleko, nebo odchází do Brna. Lidé na Moravskokrumlovsku především hledají zaměstnání v Brně a jeho okolí. Situace je horší v západní části území, která se nachází na vnitřní periferii státu. Území navíc sousedí s Třebíčskem, které se také potýká s výrazně vysokou nezaměstnaností.

Respondenti mohli v dotazníkovém šetření označit tematické oblasti, na které by se mělo primárně zaměřit. Bylo definováno 13 oblastí a každý mohl označit 3 oblasti. Oblasti s největším počtem hlasů jsou zaznamenány v tabulce č. 8. Z pohledu místní komunity obyvatel je nejnütnější podporovat setrvání mladých lidí v území, dále je třeba řešit špatný stav místních komunikací a podporovat cestovní ruch.

Tab. 8 Tematické oblasti, které je nutno primárně řešit

Pořadí	Oblast	Počet hlasů
1.	Podpora setrvání mladých v obci	137
2.	Rekonstrukce a výstavba místních komunikací	111
3.	Rozvoj cestovního ruchu a turistiky	106
4.	Výstavba nových rodinných domů	89
5.	Zlepšení vzhledu obce	77
6.	Vytváření podmínek pro soukromé podnikání	64

Zdroj: Vlastní šetření

5.2.2 Šetření u představitelů obcí

Dále byli osloveni představitelé obcí, kteří mají přehled o největších problémech obce z hlediska veřejné správy a samosprávy. Čelní představitelé obce také mohou pohlížet na potřebný rozvoj z jiného úhlu pohledu oproti občanům. Navíc některé obce mají připravené záměry na konkrétní rozvojové projekty, které obec plánuje realizovat do budoucna. Na šetření odpovědělo 39 obcí (75 %).

Z technické infrastruktury mnoho obcí potřebuje opravit místní komunikace a chodníky. Jako největší investice plánuje vybudování a dobudování splaškové kanalizace více než třetina obcí. Polovina obcí zmiňuje nutnost revitalizace veřejných budov a veřejného prostranství v obci. Čtvrtina obcí plánuje opravu či vybudování dětského hřiště a také čtvrtina obcí má záměr vybudovat sportoviště. V třetině obcí je potřeba opravit budovy místních

základních a mateřských škol. V oblasti cestovního ruchu 7 obcí plánuje obnovu a výstavbu turistických stezek. Území vykazuje velkou potřebu péče o historické stavby, třetina obcí plánuje revitalizaci památek na svém území. Z oblasti životního prostředí je nejvíce záměrů na revitalizaci zelených veřejných ploch v obcích, přibližně u poloviny obcí. Téměř třetina obcí potřebuje realizovat projekt na energetické úspory u obecních budov. Obce mají v plánu realizovat projekty na podporu retence vody v krajině v 7 případech. 8 obcí zmínilo potřebu úpravy vodních toků. Obce by se rády vypořádaly s ekologickou zátěží v 6 případech. Několik obcí také zmínilo potřebu budování rozptýlené zeleně v krajině a zakládání prvků územního systému ekologické stability. Z oblasti společenského dění obce především chtějí podporovat občanskou společnost a kulturní oblast. V obcích se nachází velký počet nevyužívaných a chátrajících objektů, bylo zmíněno přibližně 50 nevyužívaných objektů. Objekty jsou vlastnictvím obce i v soukromém vlastnictví.

5.3 Definování hlavních problémů území na základě analýz a šetření

Na základě analýzy území a vyhodnocení šetření mezi místními aktéry lze definovat současné problémy území. Statistické údaje na zkoumaném území poukazují na nepříznivý populační vývoj. Z dlouhodobého hlediska dochází k postupnému snižování celkového počtu obyvatel MAS. Pokles počtu obyvatel vykazují největší sídla - Moravský Krumlov a Blížkovice a také menší obce v centrální části území MAS. V centrální části území je pokles způsoben přirozenou cestou, kdy převažují zemřelí jedinci nad narozenými. V Moravském Krumlově je úbytek způsoben především migrací obyvatel. Nepříznivý vývoj je také u struktury populace, kdy celková populace stárne. V současné době připadá v území 134 jedinců v důchodovém věku na 100 dětí. Nejvíce stárnou menší obce v severozápadní části území, kde na 100 dětí připadá více než 200 jedinců důchodového věku (ČSÚ, vlastní výpočty). Demografickou strukturu populace také negativně ovlivňuje odchod mladých jedinců z území, dle místních aktérů je toto největší problém, který je třeba primárně řešit.

Výrazným problémem území je nezaměstnanost. Jak ukazují statistiky a šetření pro místní je velice obtížné najít si zaměstnání v území. V severozápadní části území při hranici s krajem Vysočina se podíl nezaměstnanosti v obcích pohybuje přes 16 % a v některých obcích dokonce nad 20 % (Integrovaný portál MPSV; online). Východní část území vykazuje nižší hodnoty nezaměstnanosti, nachází se zde největší klíčoví zaměstnavatelé a lidé mají díky IDS možnost dojíždět do Brna.

Z hlediska infrastruktury jsou nejvíce problémové silniční komunikace, které se nachází ve velmi špatném technickém stavu. V současnosti není 11 obcí vybaveno splaškovou kanalizací, ani nemají schválen projekt. Nakládání s odpadními vodami u nezodpovědných jedinců představuje nebezpečnou zátěž a ohrožení pro životní prostředí.

Regionální ekonomiku ovlivňuje slabší podnikatelské prostředí s nižší konkurenceschopností. V zemědělské produkci se výrazně prosazují velké zemědělské podniky na úkor drobných zemědělců. Mladí lidé nepohlíží na zemědělství jako na perspektivní odvětví, v oblasti zemědělství nalezneme spíše starší zemědělské podnikatele.

Obce vlastní poměrně hodně objektů, které potřebují revitalizaci, ať se jedná o kulturní zařízení, nebo vzdělávací instituce. Chátrají také historické památky, některé rozsáhlejší objekty byly revitalizovány, v území se však nachází velké množství drobných památek, které potřebují odbornou revitalizaci. Nejrozsáhlejším chátrajícím historickým objektem je zámek v Moravském Krumlově. V současné době probíhají drobnější opravy výstavních prostor, ale celková revitalizace není pro město a místní subjekty ufinancovatelná. Zámek je navíc v současné době v soukromém vlastnictví. V obcích nalezneme také poměrně hodně nevyužívaných objektů, jak v soukromém vlastnictví, tak ve vlastnictví obce.

Území se také potýká s nedostatečnou nabídkou některých služeb. Nejvíce lidé byli nespokojeni s možností stravování. Mladí lidé by také uvítali lepší možnost sportovního vyžití. V území chybí delší kvalitní cyklostezky, které by byly vhodné pro in-line. V současné době se mladí věnují venkovnímu cvičení, v obcích je absence workoutových prvků. Přestože na území funguje integrovaný dopravní systém, některé obce by uvítali lepší autobusové spojení.

Hrozbou pro životní prostředí jsou některé černé skládky. Kromě černých skládek hrozbu dále představují ekologické zátěže v nevyužívaných objektech. Vzhledem k rozsáhlé zemědělské činnosti, kdy orná půda představuje přes 90 % využití zemědělských pozemků, je území značně náchylné k větrné a vodní erozi. V území je třeba provádět protierozní opatření a opatření na zadržování vody v krajině přírodě blízkým způsobem.

Na značný problém v podobě špatných mezilidských vztahů poukázalo šetření. Mezi lidmi panuje všeobecná nevraživost, je problematická spolupráce mezi obcemi, podnikateli a sdruženími. V území je poměrně slabě zastoupen neziskový sektor. Špatné mezilidské vztahy se odráží ve špatném fungování některých spolků a sdružení, někdy je dokonce ohroženo pořádání tradičních akcí.

Definování hlavních problémů území představuje odpověď na 1. výzkumnou otázku, která zněla: Jaké jsou problémové oblasti v území, na které je třeba se zaměřit v příštím programovém období? *Za hlavní problémy území lze považovat stárnoucí a snižující se populaci, nepříznivou situaci na trhu práce, špatný stav silniční infrastruktury, slabší podnikatelské prostředí, chátrající a nevyužívané objekty, nedostatečnou nabídku některých služeb (stravování), ekologické zátěže a špatné mezilidské vztahy.*

6 VYHODNOCENÍ ČERPÁNÍ DOTAČNÍCH PROSTŘEDKŮ

6.1 Vyhodnocení dotačních programů

6.1.1 Celkový souhrn evropských prostředků směřujících na území MAS

Tato kapitola představuje souhrn evropských dotačních prostředků směřovaných do území v období 2007 - 2013. Subjekty v území mohly zažádat o dotační podporu z regionálního operačního programu, z tematických operačních programů a z programu rozvoje venkova. Jednotlivé dotační tituly byly podrobněji popsány v kapitole 3.2. Údaje vychází ze seznamu příjemců dotací, který vydává ministerstvo pro místní rozvoj, dále z informačních portálů jednotlivých tematických programů a z dat zveřejněných místní akční skupinou. Data jsou veřejně dostupná, jelikož se jedná o nakládání s veřejnými finančními prostředky.

V uplynulém programovacím období bylo realizováno v území celkem 373 projektů a objem evropských dotačních prostředků činil 2 177 262 975 Kč.

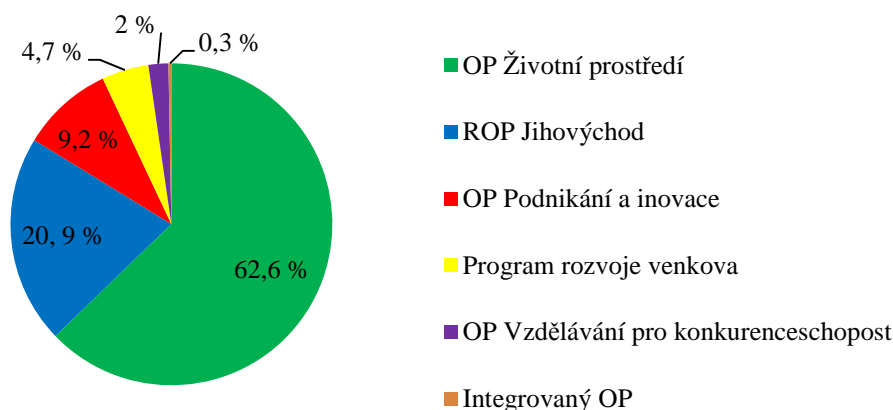
Tab. 9 Objem dotačních prostředků v období 2007 - 2013 dle jednotlivých programů

Dotační program	Dotace (Kč)	Podíl v %	Počet projektů
OP Životní prostředí	1 363 938 559	62,64	108
ROP NUTS II Jihovýchod	455 772 407	20,93	17
Integrovaný OP	7 146 026	0,33	42
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	43 150 636	1,98	34
Program rozvoje venkova ČR 2007 - 2013	102 545 559	4,71	136
OP Podnikání a inovace	199 414 625	9,16	33
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	4 657 663	0,21	2
OP Technická pomoc	637 500	0,030	1
CELKEM	2 177 262 975	100	373

Zdroj: MMR, OP ŽP, ROP JIHOVÝCHOD, OPVK, SZIF, vlastní zpracování

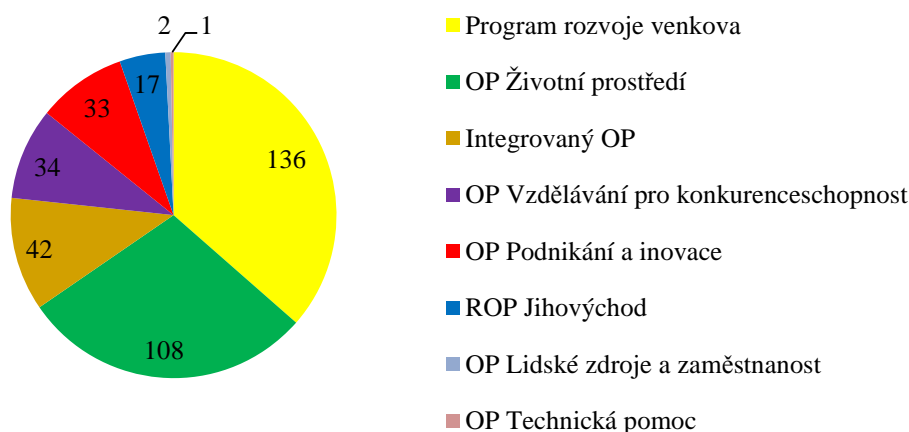
Největší objem dotačních prostředků směřujících do území byl z OP Životní prostředí. Nejrozsáhlejší projekty v podobně budování splaškové kanalizace, protipovodňových

opatření, revitalizačních opatření a realizace energetických úspor představují více než polovinu finančních prostředků poskytnutých na projekty z dotačních titulů. Pětina dotačních prostředků plynula z regionálního operačního programu na rozsáhlejší investiční projekty především v oblasti dopravní infrastruktury a cestovního ruchu. Přibližně desetina objemu dotačních prostředků byla z OP Podnikání a inovace, z tohoto programu byly realizovány projekty na modernizaci podniků a rozšiřování produkce.

Graf 8 Struktura financování projektů na území MAS podle dotačních programů

Zdroj: MMR, OP ŽP, ROP JIHOVÝCHOD, OPVK, SZIF, vlastní zpracování

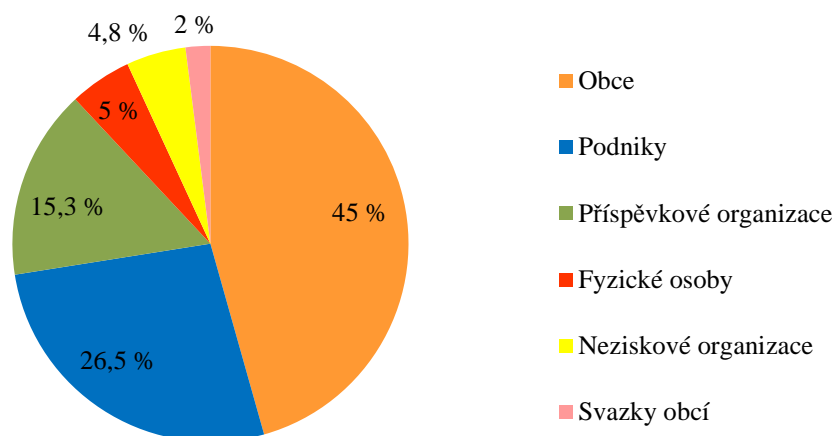

Graf 9 Počet projektů realizovaných na území MAS podle dotačních programů

Zdroj: MMR, OP ŽP, ROP JIHOVÝCHOD, OPVK, SZIF, vlastní zpracování

Poměrně zajímavé je srovnání objemu prostředků a počtu projektů dle jednotlivých programů. Zatímco objem prostředků z Programu rozvoje venkova se blíží 5 %, což by se mohlo jevit, jako ne příliš podstatný dotační titul pro území, v počtu úspěšně zrealizovaných

projektů tento program dominuje. Jedná se o menší projekty realizované prostřednictvím MAS a ostatních tří os Programu rozvoje venkova. Jedná se o projekty primárně zaměřené na podporu potenciálu venkovských oblastí. Naopak 17 projektů z regionálního operačního programu představuje značný finanční podíl na dotačních prostředcích plynoucích do území. Z tohoto programu byla financována výstavba silniční infrastruktury a infrastruktury pro veřejnou dopravu - např. přestupní terminály.

Graf 10 Struktura žadatelů (souhrn za všechny programy)

Zdroj: MMR, OP ŽP, ROP JIHOVÝCHOD, OPVK, SZIF, vlastní zpracování

Ve struktuře žadatelů výrazně převažují obce, které realizovaly na 170 projektů. Následují podniky a to v 99 případech. Třetí nejpočetnější skupinou žadatelů byly příspěvkové organizace, především šlo o vzdělávací instituce realizující měkké projekty. Skupinu příspěvkových organizací také výrazně posílila správa a údržba silnic JMK, tato organizace byla příjemcem dotace v případě výstavby silniční infrastruktury.

6.1.2 Vliv jednotlivých dotačních programů na rozvoj území

OP Životní prostředí

Největší finanční prostředky byly využity na vybudování splaškové kanalizace a čistírny odpadních vod v obcích. Celkem bylo schváleno 24 projektů na vybudování kanalizace (OP ŽP; online). Pro území to představuje výrazné posílení technické infrastruktury a především pozitivní dopad na životní prostředí. Strategické plánovací dokumenty dříve definovaly oblast nakládání s odpadními vodami v obcích, jako značně

slabou. Výrazně se tak zlepšuje ochrana podzemních a povrchových vod před znečištěním. V mnoha obcích projekty řeší problémové odvádění splaškové vody do vodních toků a drenážních systémů, odkud hrozí kontaminace složek životního prostředí. Využití dotačních prostředků v této oblasti lze hodnotit jako efektivní a potřebné.

V území také bylo realizováno několik opatření na snížení povodňového nebezpečí. V území se nachází malé vodní toky, které především v jarních obdobích a po přívalových deštích ohrožují některá sídla v území. Větší sídla vybudovala díky projektům moderní varovný systém.

V území také bylo revitalizováno 21 veřejných budov za účelem energetických úspor (OP ŽP; online). Převážně se jednalo o vzdělávací instituce, radnice obcí a jiné veřejné objekty. Díky těmto projektům se obcím do budoucna výrazně sníží provozní náklady u těchto budov. Obcím se podařilo opravit rozsáhlejší objekty občanské vybavenosti.

Prostřednictvím projektů se také některé obce vypořádaly s velkými ekologickými zátěžemi v podobě skládek. Celkem byly revitalizovány 4 skládky (OP ŽP; online). Poměrně hodně obcí se zapojilo do nového systému nakládání s bio odpadem. Byly zřízeny komunitní kompostárny a zaveden sběr biologicky rozložitelného odpadu.

Některé obce a soukromé subjekty úspěšně realizovaly projekty zaměřené na posílení ekologické stability krajiny a na optimalizaci vodního režimu. Z 26 projektů tak v území nalezneme obnovené mokřady, revitalizované vodní toky, vysázené aleje, odbahněné rybníky a obnovené zelené plochy v intravilánu obcí (OP ŽP; online).

ROP NUTS II Jihovýchod

Z regionálního operačního programu byly vybudovány nové přestupní autobusové terminály v regionálních centrech - v Moravském Krumlově a Jevišovicích. Vzhledem k poměrně územně rozsáhlé obslužné funkci těchto center v autobusové dopravě, došlo k výraznému posílení veřejné dopravní infrastruktury a ke zvýšení kultury cestování autobusy. Z programu dále byly opraveny významnější silniční tahy. V obci Vedrovice bylo vybudováno muzeum a informační centrum, čímž se rozšířilo zázemí pro turistiku a kulturní dění regionu. V největších sídlech byly realizovány projekty revitalizace center.

Integrovaný operační program

Prostřednictvím Integrovaného operačního programu bylo realizováno 42 projektů na přiblížení veřejné správy občanů. V obcích vnikly CZECH POINTY, sloužící ke komunikaci

se státem prostřednictvím jednoho universálního místa. Dále úřad v Moravském Krumlově realizoval projekt na rozvoj služeb eGovernmentu.

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Vzdělávací instituce realizovaly 34 tzv. měkkých projektů (OPVK; online). Jednalo se především o modernizaci vybavení škol, posílení jazykových, technických, přírodovědných kompetencí žáků a studentů. Některé projekty byly také zaměřeny na vzdělávání pedagogických pracovníků. Díky projektům tak žáci a studenti mohou pracovat s moderními pomůckami a vybavením.

Program rozvoje venkova

V území bylo realizováno na 136 projektů z Programu rozvoje venkova. Z toho 67 projektů bylo realizováno prostřednictvím MAS při realizaci Strategického plánu LEADER (SPL) (SZIF; online). Strategický plán LEADER bude zvláště vyhodnocen v následující kapitole 6.2. Ostatních 69 projektů bylo financováno z ostatních tří os Programu rozvoje venkova. Jednalo se především o opatření v zemědělství, lesnictví a opatření na zlepšení dopravní infrastruktury účelových komunikací. Díky programu založilo svůj podnik několik mladých zemědělců. V tomto zemědělském regionu je důležité, aby si mladá generace udržela pozitivní vztah k zemědělství a případně pokračovala v rodinném hospodářství. Některé zemědělské podniky modernizovaly své vybavení, zemědělská produkce se tak stává efektivnější a podniky jsou stabilnější. Stabilní menší zemědělské podniky, které zaměstnávají několik pracovníků, jsou pro region s vysokou nezaměstnaností v menších obcích nepostradatelné. Technologie na rostlinnou a živočišnou produkci také požívaly velké zemědělské společnosti, které jsou klíčovými zaměstnavateli regionu. Z programu bylo také realizováno několik projektů na posílení infrastruktury cestovního ruchu. Oprava a rozšíření penzionů pro území znamená větší atraktivitu pro turistické návštěvníky a větší přísun finančních prostředků do regionu se zvyšujícím se počtem návštěvníků. Navýšení zájmu turistů o nově opravené a kapacitně rozšířené ubytovací zařízení vykazují jejich provozovatelé. Prostřednictvím programu rozvoje venkova moly úspěšně realizovat svoje projekty především subjekty z menších obcí, kdy například na podporu cestovního ruchu nemohly využít regionální operační program vzhledem k nedostatečné velikosti sídla.

OP Podnikání a inovace

V území bylo realizováno 33 projektů na podporu a rozvoj podnikání (OPPI; online). Program byl zaměřen na rozvoj malých a středních podniků. Projekty z OP Podnikání a inovace realizovaly v území především větší podniky. Šlo o největší zaměstnavatele z odvětví průmyslu a stavebnictví. Podniky realizovaly projekty opakovaně a jednalo se o investice za desítky milionů. Díky inovacím a novým moderním technologiím některé podniky přijímaly nové zaměstnance a dále rozšiřovaly produkci. Program se tedy výrazně odrazil na tvorbě nových míst v regionu. Program však nevyužívaly malé podniky, na které byl také zaměřen.

OP Lidské zdroje a zaměstnanost

Projekty z programu Lidské zdroje a zaměstnanost byly na území realizovány prostřednictvím Úřadu práce. Šlo však o projekty realizované na území celých krajů, nelze vyhodnotit, jaké konkrétní finanční prostředky plynuly na území MAS a jaké byly výstupy. Dále v území byly realizovány další 2 projekty z programu (MMR; online). Průmyslová společnost AZ-Pokorný realizovala projekt na školení zaměstnanců a zavádění personálních metodik a procesů ve společnosti. Jedná se o prosperující a rostoucí společnost, která také realizovala další projekty z OPPI. Druhým projektem je projekt Domova pro seniory Jevišovice, jehož cílem je zvýšit profesní dovednosti zaměstnanců. Proškolení zaměstnanci by měli být schopní zajistit co nejlepší služby pro spokojenost svých klientů. V území, které je postiženo vysokou nezaměstnaností, bylo realizováno poměrně málo projektů z programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

OP Technická pomoc

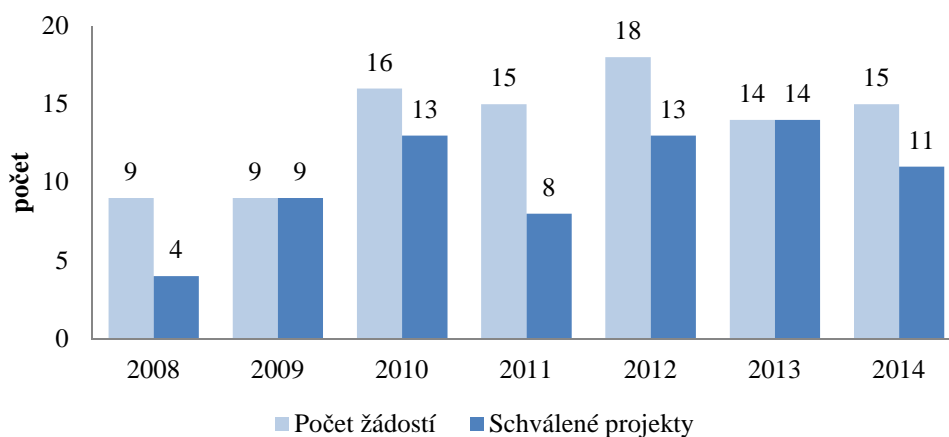
Z tohoto programu byla hrazena příprava Integrované rozvojové strategie MAS. Pro území má zajistit plánování kvalitního a udržitelného rozvoje. Plánovaný a strategicky vedený územní rozvoj při zapojení co nejvíce subjektů má v dlouhodobém období pozitivní dopad na území.

6.2 Vyhodnocení Strategického plánu LEADER 2007 - 2013

Rozvoj území MAS v období 2007 - 2013 byl sladěn s prioritami Programu rozvoje venkova a také vycházel z Integrované strategie rozvoje území. Priority Strategického plánu se shodovaly s jednotlivými opatřeními a bylo jich 9. Pro období 2007 - 2013 byly stanoveny tyto rozvojové oblasti:

- 1. Modernizace zemědělských podniků
- 2. Podpora místních produktů
- 3. Neproduktivní investice v lesích
- 4. Diverzifikace činností nezemědělského charakteru
- 5. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje
- 6. Podpora cestovního ruchu
- 7. Služby v cestovním ruchu
- 8. Obnova a rozvoj vesnic
- 9. Kulturní dědictví venkova

V programovém období 2007 - 2013 bylo prostřednictvím MAS vyhlášeno 9 výzev a to v období 2008 - 2014. První výzva k příjmu žádostí o finanční pomoc byla vyhlášena v srpnu 2008 a poslední výzva v únoru 2014. Celkem bylo přijato 96 žádostí, z nichž jich bylo schváleno ze strany MAS 72. Úspěšnost žadatelů tedy činí 75 %. U některých dalších projektů byla v průběhu řízení ukončena jejich administrace, nebo nebyla podepsána dohoda ze strany Státního zemědělského a intervenčního fondu. Celkem v rámci SPL bylo úspěšně realizováno 66 projektů, realizace u některých projektů stále probíhá (MAS Živé pomezí; online).

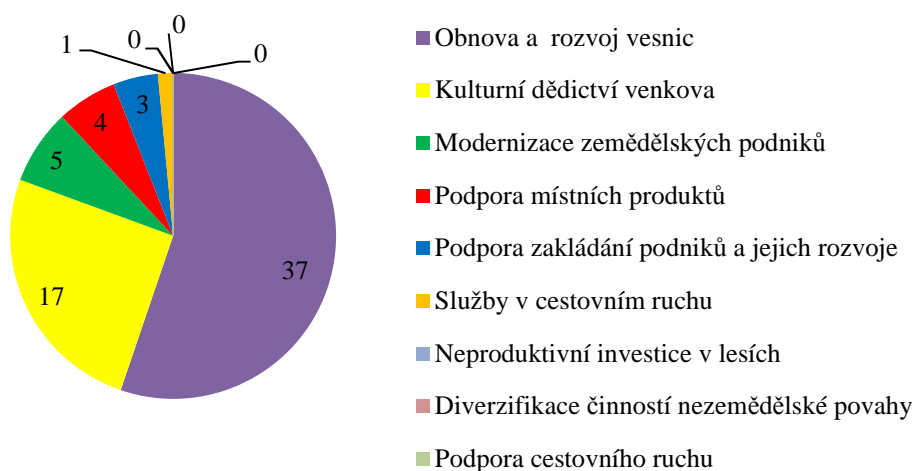

Graf 11 Přijaté a schválené žádosti ze strany MAS v jednotlivých letech

Zdroj: MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko

S postupem času do vyhlášených výzev přibývalo přihlášených projektů. V roce 2011 dokonce téměř polovina projektů nebyla schválena. V závislosti na alokaci finančních prostředků do jednotlivých výzev musely být některé projekty odmítnuty. Někteří z úspěšných žadatelů na základě dobrých zkušeností s dotační podporou připravily další projekty do následujících výzev. Opakovaně žádaly některé obce a především místní vinaři.

V uplynulém programovacím období bylo v rámci SPL realizováno 66 projektů za 68,1 milionů Kč, z čehož dotační prostředky činily 35,6 milionů Kč (MAS Živé pomezí; online).

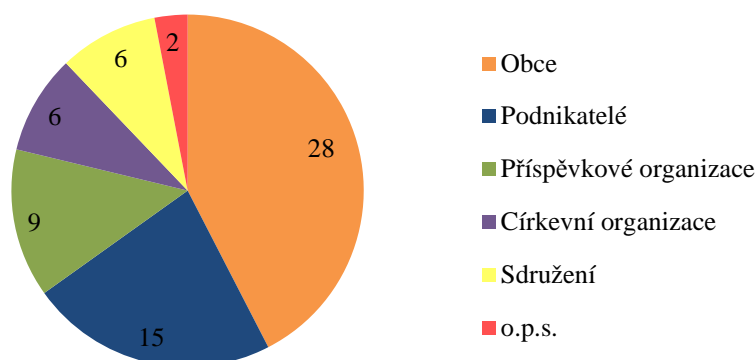
Graf 12 Realizované projekty SPL dle jednotlivých oblastí podpory

Zdroj: MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko

Nejvíce projektů - 37 bylo z oblasti obnova a rozvoj vesnic. Prostřednictvím těchto projektů byly opraveny budovy občanské vybavenosti, vybudována a revitalizována dětská hřiště a sportoviště, vybaveny základní a mateřské školy a podpořeny zájmová sdružení. Dotační podpora se u projektů pohybovala od 50 000 Kč do téměř 2 000 000 Kč. Za sledované období se prostřednictvím MAS výrazně zlepšila občanská vybavenost v členských obcích, které připravily realizaci projektů. Z oblasti kulturního dědictví venkova bylo realizováno 17 projektů. V této oblasti podpory podstatou projektů byla revitalizace a restaurování historických objektů. Příjemci byly církevní organizace, obce, ale také fyzické osoby. Obce připravily projekty na obnovu historických památek na svém území. Církev žádaly podporu na opravu kostelů a dalších církevních objektů. Z fyzických osob rozhodně stojí za zmínku nadšenec pan Ing. Hamza, který se rozhodl koupit do svého vlastnictví zříceninu a díky prostředkům z MAS se jí snaží zpřístupnit turistům. Díky Strategickému plánu LEADER se tak v území podařilo obnovit historické památky, čímž území zvýšilo svůj

potenciál v oblasti cestovního ruchu. Zemědělství podnikatelé využili možnost čerpání dotačních prostředků v 5 případech, kdy připravili projekty v oblasti modernizace zemědělských podniků. V oblasti místní produkty byly podpořeny 4 projekty, u 3 projektů šlo o modernizaci výroby u vinařů. Další podnikatelé využili oblast podpora a zakládání podniků, kdy byly realizovány úspěšně 3 projekty. Prostřednictvím SPL byly rozvíjeny drobné podniky, podpora drobných místních podniků je ve slabém podnikatelském prostředí v území MAS velice potřebná. Z oblasti podpora cestovního ruchu byl realizován 1 projekt. V uplynulém období byly 3 oblasti, o které nebyl ze strany žadatelů zájem. Přestože byly vyhlášené výzvy na oblasti neproduktivních investic v lesích, diverzifikace činnosti nezemědělské povahy a podpora cestovního ruchu, nebyly pro tyto oblasti podány žádné žádosti (MAS Živé pomezí; online).

Ve struktuře příjemců dotací ze Strategického plánu LEADER dominují obce. Obce byly příjemci dotací téměř ve třetině případů. Následují podnikatelé, kteří byli příjemci dotační podpory v 15 případech. Třetí nejpočetnější skupinou mezi příjemci dotační podpory jsou příspěvkové organizace, kdy své projekty realizovaly školy.

Graf 13 Realizované projekty SPL rozdělené podle žadatele

Zdroj: MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko

Z prostorového hlediska jsou realizované projekty v obcích rovnoměrně rozptýlené po celém území MAS. Projekty byly úspěšně zrealizovány, jak v největších sídlech, tak také v poměrně malých obcích. V mnoha obcích bylo realizováno více projektů, v některých případech u téhož žadatele. Poměrně málo projektů realizovaných prostřednictvím MAS je v jihozápadní části území. Celkový přehled úspěšně realizovaných projektů v rámci Strategického plánu LEADER na území MAS je v příloze 1.3.

6.3 Efektivita čerpání dotačních prostředků

Doposud neexistuje jednotná a přesná metodika hodnotící efektivitu čerpání evropských dotačních prostředků. Lze hodnotit pouze jednotlivé projekty na základně ekonomických výsledků a u neziskových investic se sledují dopady projektu na okolí. Sleduje se tedy naplňování stanovených indikátorů, které většinou bývají splněny, aby se předešlo penalizaci v podobě navrácení dotačních prostředků. Lze poměřovat úspěšnost subjektů a územních celků, vzhledem k počtu realizovaných projektů a celkové výši čerpané dotační podpory.

Některé programy užívají přepočítání čerpaných dotačních prostředků na počet obyvatel daného sídla, případně území. Takto se například postupuje u regionálních operačních programů, kde se sleduje úspěšnost čerpání v přepočtu na hlavu.

Tato práce dává do souvislosti vykazovaný rozvoj obcí a výši čerpaných dotačních prostředků. V programovém období 2007 - 2013 byly právě evropské dotační prostředky klíčovým nástrojem pro rozvoj obcí. Práce tedy vyhodnocuje, zda mají investiční rozvojové projekty spolufinancované EU vliv na rozvoj obcí a zda platí, že obce čerpající výrazně vyšší evropské dotační prostředky vykazují za období 2007 - 2013 také výrazně vyšší rozvoj. Konečný dopad projektů se samozřejmě projeví s určitým časovým posunem. Sedmileté programovací období je střednědobým časovým horizontem, kdy se projekty mohou již odrazit na rozvoji obcí.

Průměrné dotační prostředky na 1 obyvatele plynoucí na území MAS byly přibližně 80 000 Kč. Přepočítání finanční podpory projektů na hlavu se v obcích velice různí. Mezi nejefektivnější příjemce dotací patří subjekty v obcích Výrovice, Jamolice, Čermákovice, Mikulovice, Křepice a Běhařovice. Do výpočtu byly zahrnuty všechny dotační prostředky, které přijala obec, podnikatelé, neziskové organizace a také byl zahrnut přepočítání z projektů realizovaných svazkem obcí. Nejvyšší příjem dotací na hlavu směřovaný do obce činil 260 000 Kč pro obec Výrovice. Obce s poměrně vysokým příjmem dotací na hlavu jsou ze všech velikostních kategorií. Z hrubého hodnocení příjmu na hlavu tedy vyplývá, že efektivní čerpání dotační podpory neovlivňuje velikost obce, ale především aktivní subjekty, které v obci sídlí. Z největších sídel dle této metodiky nejefektivněji dotační prostředky čerpaly subjekty z města Jevišovice. V dotačních prostředcích plynoucích na hlavu jsou za období 2007 - 2013 na tom nejhůře obce Újezd, Němčičky, Džbánice, Kadov a Dobřínsko. Kromě Dobřínska se jedná o nejmenší obce v území. V nejmenších obcích se směřované dotační prostředky na hlavu za sledované období pohybují kolem 1 000 Kč. Přepočítání evropských prostředků na obyvatele v jednotlivých obcích znázorňuje příloha 1.4.

Přepočet dotačních prostředků na hlavu umožňuje relativní srovnání objemu dotačních prostředků plynoucích do jednotlivých obcí. Následující část práce vyhodnocuje vykazovaný rozvoj obcí pro období 2007 - 2013. Následně bude možné porovnání plynoucích dotačních prostředků do obce a vykazovaného rozvoje dané obce. Pro posouzení rozvoje obcí práce užívá sadu indikátorů, kterou stanovili Třebický a Hřebík (2007). Jedná se o indikátory z oblasti ekonomické, sociální, environmentální a oblasti veřejné správy.

Zvolené indikátory:

- **x1 = Index změny počtu obyvatel 2013 / 2007**
- **x2 = Index stáří 2013**
- **x3 = Míra registrované nezaměstnanosti**
- **x4 = Intenzita podnikatelské aktivity**
- **x5 = Bytová výstavba**
- **x6 = Míra investic obce**
- **x7 = Čištění odpadních vod**

Podrobný popis a odůvodnění indikátorů

Index změny počtu obyvatel

Obsah indikátoru: Počet obyvatel v roce 2013 k počtu obyvatel v roce 2007

Typ: MAX. (vyšší hodnota = pozitivní)

Důvod sledování: Index znázorňuje nárůst či pokles obyvatelstva v jednotlivých obcích. Nárůst populace obce poukazuje na pozitivní rozvoj sídla. Výraznější poklesy populace způsobené migrací, či přirozenou cestou znamenají demografické problémy pro obec.

Index stáří

Obsah indikátoru: Počet obyvatel ve věku 65 a více k počtu obyvatel ve věku 0 - 14 let

Typ: MIN. (vyšší hodnota = negativní jev)

Důvod sledování: Indikátor úzce souvisí s vývojem populační struktury resp. s vývojem počtu obyvatel. Vyšší podíl starších osob v populaci indikuje demografické stárnutí populace, které sebou přináší i vyšší náklady na sociální a zdravotní služby. Ukazatel především naznačuje možný vývoj počtu obyvatel obce a tím vyhlídky pro rozvoj obce do budoucna.

Míra registrované nezaměstnanosti

Obsah indikátoru: Podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání a obyvatel ve věku 15 - 64

Typ: MIN. (vyšší hodnota = negativní jev)

Důvod sledování: Míra nezaměstnanosti představuje základní indikátor socioekonomické oblasti a úzce souvisí s problematikou prvního rozvojového cíle tisíciletí (MDG) a otázkou chudoby v ČR. Jde zároveň o problém velmi citlivě vnímaný občany a politiky. Sledování je standardně prováděno ve všech zemích EU, tedy i ČR a na všech úrovních.

Intenzita podnikatelské aktivity

Obsah indikátoru: Celkový počet aktivních ekonomických subjektů v obci na 1000 obyvatel

Typ: MAX. (vyšší hodnota = pozitivní jev)

Důvod sledování: Počet aktivních podnikatelských subjektů vypovídá o kvalitě podnikatelského prostředí a o ekonomické životaschopnosti obce. Pro intenzitu rozvoje obce je důležité, kolik drobných, středních a velkých podnikatelských subjektů v obci působí. Indikátor zprostředkovaně vypovídá také o množství nabízených služeb či možnostech zaměstnání v obci.

Bytová výstavba

Obsah indikátoru: Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel v období 2007 - 2013

Typ: MAX. (vyšší hodnota = pozitivní jev)

Důvod sledování: Nově vybudované byty v obci poukazují na atraktivitu obce pro nové rezidenty. Ukazatel patří mezi významné indikátory rozvoje obce.

Míra investic obce

Obsah indikátoru: Průměrný podíl výdajů obce na investice v období 2007 - 2013

Typ: MAX. (vyšší hodnota = pozitivní jev)

Důvod sledování: Míra investiční aktivity obce bezprostředně souvisí s jejím budoucím rozvojem. Daří-li se samosprávě alokovat finanční prostředky pro výstavbu nových bytů, infrastruktury, školských, kulturních a sportovních zařízení, atp. obec nestagnuje, rozvíjí se a vytváří předpoklad zkvalitňování života svých obyvatel.

Čištění odpadních vod

Obsah indikátoru: Podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci ke konci roku 2014

Typ: MAX. (vyšší hodnota = pozitivní jev)

Důvod sledování: Procento a kvalita čištění splaškových odpadních vod je jedním z klíčových aktivit v rámci ochrany životního prostředí resp. ochrany vod na místní úrovni. (Hřebík, Třebický, 2007).

Pro každou obec z území byla zjištěna hodnota výše stanovených ukazatelů. Zdrojem byla databáze oficiálních statistik, případně šetření kraje, či šetření místní akční skupiny. Vstupní hodnoty sledovaných indikátorů jsou přílohou 2.1. Jednotlivé ukazatele jsou z rozdílných oblastí a jsou nesouměřitelné. Pro další zpracování ukazatelů je nutné hodnoty převést na bezrozměrné veličiny metodou standardizace. Výpočet pro jednotlivé indikátory byl proveden v programu STATISTICA metodou normované proměnné.

Vzorec výpočtu transformace:

max. indikátory

$$U_j = \frac{X_j - \bar{x}}{S_x}$$

min. indikátory

$$U_j = \frac{\bar{x} - X_j}{S_x}$$

U_j ..... normovaná veličina

X_j .....rozměrný indikátor

$\bar{x}$ .....průměrná hodnota daného indikátoru

S_x .....směrodatná odchylka daného indikátoru

Normované hodnoty indikátorů jsou přílohou 2.2. Výsledný indikátor vznikne agregací dílčích indikátorů metodou součtu a bude představovat ukazatel pro rozvoj dané obce v období 2007 - 2013. Vyšší hodnoty znamenají příznivý stav, tedy vykazovaný rozvoj. Naopak záporné hodnoty poukazují na nepříznivý stav.

Bylo třeba ověřit, zda sledované indikátory nevykazují vzájemnou závislost. Prostřednictvím programu STATISTICA byla sestavena korelační matice. Korelační matice je čtvercová symetrická matice s jednotkami na hlavní diagonále a s ostatními prvky — párovými korelačními koeficienty, které se svojí hodnotou pohybují na intervalu (-1; +1) (MINAŘÍK, B, 2012) Párové koeficienty by neměly převyšovat hodnotu 0,8, což značí

vysokou závislost mezi sledovanými jevy (Pavlík, 2005). U vybraných indikátorů rozvoje nebyla dosažena ani hodnota 0,5, indikátory nevykazují žádnou vzájemnou závislost. Váha každého z dílčích indikátorů tedy může být stejná. Nejvyšší zjištěné hodnoty jsou znázorněny červeně.

Tab. 10 Korelační matice - vzájemná závislost indikátorů

	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7
x1	1,000000	0,062421	-0,009439	-0,223755	-0,174485	-0,251810	-0,220482
x2	0,062421	1,000000	-0,026542	-0,024555	0,297697	0,212024	-0,030597
x3	-0,009439	-0,026542	1,000000	-0,022540	0,242889	0,178740	0,156228
x4	-0,223755	-0,024555	-0,022540	1,000000	0,020961	0,061435	0,026473
x5	-0,174485	0,297697	0,242889	0,020961	1,000000	0,153264	0,266701
x6	-0,251810	0,212024	0,178740	0,061435	0,153264	1,000000	0,329410
x7	-0,220482	-0,030597	0,156228	0,026473	0,266701	0,329410	1,000000

Výpočet: STATISTICA

Prostým součtem normovaných indikátorů pro každou obec vznikl výsledný indikátor hodnotící rozvoj obce v rámci území MAS během programového období 2007 - 2013. Bylo vytvořeno 5 kategorií hodnotících rozvoj obcí na základě metody přirozených zlomů. Metoda přirozených zlomů se snaží minimalizovat různorodost hodnot v rámci intervalů a naopak zvýšit různorodost mezi intervaly. Metoda přirozených zlomů je vhodná pro klasifikaci statistických souborů s nenormálním, vícevrcholovým rozdělením a často se používá při zpracování dat se socioekonomickou tematikou (Vondroušková, 2014). Obce byly rozděleny do kategorií obcí vykazující rozvoj průměrný, podprůměrný, výrazně podprůměrný, nadprůměrný a výrazně nadprůměrný.

Hodnota výsledného indikátoru se pohybuje v rozmezí -7 až 8,2. Obce se zápornou hodnotou vykazují nízký rozvoj ve srovnání s ostatními obcemi MAS ve zkoumaném období 2007 - 2013.

Tab. 11 Přehled indikátorů

x1	Index změny počtu obyvatel
x2	Index stáří
x3	Míra registrované nezaměstnanosti
x4	Intenzita podnikatelské aktivity
x5	Bytová výstavba
x6	Míra investic obce
x7	Čištění odpadních vod

Vlastní zpracování

Výsledný ukazatel rozvoje i s normovanými dílčími ukazateli, pro obce vykazující nejvyšší rozvoj, zachycuje tabulka 12. U těchto pěti obcí je maximálně 1 dílčí ukazatel záporný, který však výrazně neovlivnil vykazovaný rozvoj. Například obec Dolní Dubňany vykazuje kladný stav u všech dílčích ukazatelů, což poukazuje na vyrovnaný pozitivní rozvoj ve všech sledovaných oblastech ve srovnání s obcemi v rámci MAS. U skupiny těchto pěti nejlepších obcí ve vykazovaném rozvoji nejvíce výslednou hodnotu ovlivnily dílčí indikátory x1, x2, x3, x6 a x7. Rozhodující tedy byl přírůstek obyvatelstva, nižší index stáří, nižší míra registrované nezaměstnanosti, vyšší intenzita bytové výstavby a vyšší průměrný podíl výdajů obce na investice. Naopak méně výsledný ukazatel ovlivnily dílčí indikátory x4 a x5, tedy intenzita podnikatelské aktivity v obci a podíl obyvatel napojených na kanalizaci.

Tab. 12 Obce vykazující nejvyšší rozvoj

Obec	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	Σ
Hluboké Mašůvky	1,47	1,10	0,90	-0,06	2,28	2,06	0,50	8,22
Výrovice	-1,21	0,94	1,17	1,01	1,77	2,18	0,50	6,36
Plenkovice	0,84	1,03	0,75	-0,04	0,79	0,91	0,50	4,78
Dolní Dubňany	0,73	0,38	1,33	0,69	0,51	0,52	0,50	4,65
Kravsko	0,58	0,88	-0,22	0,43	0,16	0,84	0,50	3,16

Výpočet: STATISTICA

Tabulka 13 zachycuje pět obcí vykazující nejnižší rozvoj v rámci analyzovaného území. U těchto obcí převažují záporné dílčí indikátory, které poukazují na nepříznivou situaci ve vývoji sledovaných rozvojových oblastí. Nejvíce se do výsledného ukazatele promítly indikátory x2, x3, x5, x6 a x7. Nejnižší rozvoj tedy vykazovaly obce s vysokým indexem stáří, vysokou mírou nezaměstnanosti, nízkou intenzitou bytové výstavby, nízkými průměrnými výdaji na investice a obce bez splaškové kanalizace. Dílčí indikátor x7 se výrazně promítl do výsledného ukazatele. Jedná se o jediný ukazatel z environmentální oblasti, který obcím bez kanalizace výrazně zhoršil celkový ukazatel rozvoje. Avšak v této skupině obcí se také nachází obec Vevčice, která má vybudovanou splaškovou kanalizaci a výsledný indikátor je výrazně záporný.

Tab. 13 Obce vykazující nejnižší rozvoj

Obec	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	Σ
Džbánice	0,25	0,81	-0,77	-2,19	-1,02	-2,11	-2,02	-7,07
Čermákovice	-0,57	-0,96	0,84	-1,76	-1,43	0,15	-2,02	-5,75
Vevčice	0,04	-1,91	-1,59	0,79	-1,43	-2,00	0,50	-5,61
Újezd	-0,41	-0,75	-2,89	3,09	-1,43	-0,33	-2,02	-4,75
Němčičky	0,41	-0,96	0,35	-0,48	0,04	-1,47	-2,02	-4,13

Výpočet: STATISTICA

Přehledová mapa, která je vizualizací vykazovaného rozvoje obcí v území, je přílohou č. 1.5. Obce vykazující průměrný rozvoj se nachází v centrální a západní části území. Průměrně se rozvíjejících obcí je 16 a velikostně se jedná o velmi malé, ale také o velké obce v rámci území. Nadprůměrně se rozvíjející obce jsou převážně v západní a jihozápadní části území. Většinou se jedná o větší obce s výjimkou Jiřic u Moravských Budějovic. Jiřice jsou nejmenší obcí v území a oproti větším okolním obcím vykazují nadprůměrný rozvoj. Obce vykazující nejvýraznější rozvoj jsou 4. Dolní Dubňany, Hluboké Mašůvky a Plenkovice patří k větším obcím. Zatímco obec Výrovice, která vykazuje nejvyšší rozvoj za sledované období, má přibližně 170 obyvatel. Obce s podprůměrným rozvojem jsou převážně situovány v severozápadní části. 4 obce vykazující nejnižší a v rámci území výrazně podprůměrný rozvoj, patří k nejmenším sídlům.

Práce vyhodnotila rozvoj obcí v území a proudící dotační prostředky do obcí. Nyní lze srovnat, jak se využívané dotační prostředky odrazily na vykazovaném rozvoji jednotlivých obcí. Už z porovnání mapových příloh lze vyčíst, že obce s největším příjmem dotačních prostředků na hlavu vykazovaly nejvýraznější rozvoj za sledované období. Výrovice, Mikulovice a Jamolice jsou obcemi s největším příjmem evropských finančních prostředků na obyvatele a také obce vykazující výrazný a nadprůměrný rozvoj v rámci území. Zmíněné obce, jakožto příjemci finančních prostředků, efektivně použily dotační mechanismy ke svému rozvoji. Obecně se ukazuje, že prostřednictvím rozvojových projektů spolufinancovaných z EU, obce dosáhly akcelerace rozvoje. Tato souvislost není pravidlem u všech obcí, nejvýraznější rozpor byl zaznamenán u obce Čermákovice. Do této malé obce plynuly velké finanční prostředky, ovšem vykazovaný rozvoj je výrazně podprůměrný v rámci území. V tomto případě se nejedná o neefektivní využívání dotační politiky, ale výhradním příjemcem dotací byl místní podnik. Jedná se o klíčového zaměstnavatele regionu, který realizoval výrazné investice na rozvoj výroby. Společnost se rozvíjela a byla výrazně prospěšná v oblasti trhu práce pro západní část území, kde je nižší míra nezaměstnanosti. Obec však nerealizovala žádné investiční rozvojové projekty spolufinancované z EU a za sledované období 2007 - 2013 vykazovala výrazně nepříznivý vývoj v oblasti rozvoje v rámci sledovaného území. Pokud rozsáhlejší projekty realizovaly obce, odrazilo se to pozitivně na jejich rozvoji. Lze tedy zobecnit závěr, který platil u většiny obcí, že výraznější finanční prostředky se promítly do následného rozvoje obce. Evropské finanční prostředky byly v území využity poměrně účelně a efektivně za účelem všeobecného rozvoje.

V území se však objevila skupina obcí, které jsou si blízké lokalitou v rámci území, poměrně vysokými příjmy dotací na hlavu a vykazovaným nízkým rozvojem v porovnání s územím. Jde o specifickou skupinu obcí v severozápadní části MAS. Jedná se o vnitřní periferii postiženou vysokou mírou nezaměstnanosti a také problémovou demografickou strukturou obyvatelstva. Pokud evropské prostředky směřují do obcí, které se potýkají s rozvojovými problémy v mnoha oblastech, vykazovaný rozvoj za sledované období je nižší.

U malých sídel, kam neplynuly téměř žádné dotace je také vykazován nízký rozvoj obcí. To je přesný příklad obcí Újezd, Džbánice a Němčičky. Do největších sídel regionu - Blížkovic, Jevišovic a Moravského Krumlova plynuly značně vysoké dotační prostředky a tato sídla také vykazovala nadprůměrný rozvoj. V období 2007 - 2013 došlo díky čerpání podpory z EU k urychlení rozvoje obcí v regionu, s výjimkou obcí při severozápadní hranici MAS, jejichž rozvoj je limitován především regionální polohou.

Vyhodnocení efektivity čerpání dotačních prostředků představuje odpověď na 2. výzkumnou otázku, která zněla: Byly evropské dotační prostředky v uplynulém programovém období využity efektivně za účelem rozvoje? *Jak ukazuje srovnání vykazovaného rozvoje obcí a plynoucích dotačních prostředků do těchto obcí, evropské prostředky byly v území využity účelně a efektivně. Vykazovaný rozvoj obcí je výrazně vyšší v případech, kdy byly příjemci dotací obce a na jejich území byl realizován větší počet projektů.*

7 DISKUSE A NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ

Role MAS

Místní akční skupina Živé pomezí Krumlovsko -Jevišovicko byla jedním z hlavních rozvojových nástrojů na území severního Znojemska v programovém období 2007 - 2013. Příležitost realizace projektů prostřednictvím MAS využívaly především menší a střední obce. Finanční prostředky plynoucí prostřednictvím Strategického plánu LEADER na projekty ve srovnání s jinými evropskými dotačními tituly byly výrazně nižší. Obce a ostatní subjekty tak mohly realizovat spíše finančně méně nákladné projekty, které však byly důležité s ohledem na rozvoj obce či podniku. Mnohdy právě MAS představovala pro malé a střední obce jediný dostupný zdroj finančních prostředků na rozvojová opatření na svém území. Například město Moravský Krumlov, s výjimkou městského kulturního střediska, nevyužilo možnost čerpání prostředků z MAS a zaměřovalo se na rozsáhlejší a finančně náročnější projekty spolufinancované ze strukturálních fondů. Projekty prostřednictvím MAS tak na území města realizovaly pouze školy, podnikatelé a další organizace. O spokojenosti se spoluprací s MAS vypovídá opakovaný zájem žadatelů o dotační prostředky ve vyhlašovaných výzvách. Po úspěšně zrealizovaných projektech se do další realizace rozhodli zapojit mnohé obce i někteří podnikatelé.

Místní akční skupina v uplynulém programovacím období realizovala také svoje vlastní projekty ve spolupráci s jinými MAS či mikroregiony v území. Tyto projekty byly zaměřeny na posílení atraktivity regionu a podpoření identity regionu. Prostřednictvím seminářů, přednášek a kulturních akcí se MAS snaží oživit dění v území a posílit vztah obyvatel k místu svého života. MAS Živé pomezí se stala koordinátorem regionálního značení místních produktů za cílem zviditelnění regionu a upozornění na zajímavé a typické produkty pro území. Místní akční skupina má tedy důležitou roli pro rozvoj území od oblasti podpory lokální ekonomiky, přes oblast rozvoje obcí až po oblast posilování místního patriotismu.

Členové MAS jsou z řady aktivních jedinců, kteří mají zájem podílet se na dění v regionu a podporovat budoucí rozvoj území. Rozhodující je především jejich aktivní přístup a dobrovolné zapojení. Aktéři jsou z různých odvětví, při setkání na programových a rozhodovacích jednáních či na akci pořádané MAS mohou být problémy rozebírány ze všech pohledů a aktéři si mohou vzájemně předávat cenné zkušenosti. V regionu tak vznikla nová síť místních aktérů ze všech možných odvětví a oblastí.

Možné oblasti působnosti MAS v období 2014 - 2020

Nové programové období 2014 - 2020 přináší změny v dotačních programech a mění se také podpora místních akčních skupin. S nastavením nových dotačních programů tak vyplynuly možné oblasti působnosti pro komunitně vedený místní rozvoj, což je metoda užívaná místními akčními skupinami. V období 2007 - 2013 byly MAS nejvýrazněji podporovány prostřednictvím Programu rozvoje venkova. Pro období 2014 - 2020 je charakteristické průřezové financování prostřednictvím jednotlivých dotačních titulů. Na rozvoj venkova jsou směřovány rozvojové prostředky z tematických operačních programů, a ne výhradně z Programu rozvoje venkova, jak tomu bylo v období 2007 - 2013. Z Programu rozvoje venkova budou podporovány projekty žadatelů v území MAS, které jsou v souladu s připravenou strategií a přispějí k vyváženému územnímu rozvoji venkovských oblastí. Projekty budou vybírány ze strany MAS. Místní akční skupiny budou moci čerpat finanční podporu na projekty spolupráce s partnerskými MAS.

Regionální operační programy jsou v programovém období 2014 - 2020 nahrazeny jedním programem, kterým je Integrovaný regionální operační program (IROP). V IROP je stanoveno několik oblastí, kde MAS bude moci čerpat finanční podporu na rozvojová opatření. Jednou z oblastí je zvýšení podílu udržitelných forem dopravy. Tento specifický cíl zahrnuje opatření na zajištění dopravní dostupnosti práce a vzdělání, dopravní dostupnost pro specifické skupiny obyvatelstva a optimalizaci sítě cyklostezek a cyklotras. Další vhodnou oblastí v rámci IROP je zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi. Do této oblasti spadají opatření na podporu a rozvoj zařízení poskytující komunitní a sociální služby. Další vhodnou oblastí pro MAS je podpora sociálního podnikání, která má zajistit začlenění specifických pracovních skupin na trhu práce. Následuje oblast podpory celoživotního vzdělávání. Jedním ze specifických cílů programu je přímo podpora komunitně vedeného místního rozvoje, které má podpořit efektivitu spolupráce místních aktérů a provádění investic v rámci místního rozvoje.

Další možné oblasti působnosti pro MAS stanovuje Operační program Životní prostředí. Komunitním přístupem lze řešit oblast energetického a materiálního využívání odpadů. Z tohoto programu lze podpořit systém sběru a zpracování specifických druhů odpadů (papír, plast, sklo, biologicky rozložitelný odpad a kovy). Pro komunitně vedený místní rozvoj byla také vytipována oblast posilování biodiverzity a přirozených struktur v krajině. Z tohoto programu tedy lze realizovat obnovy biotopů, výsadby a dosadby dřevin přirozené druhové skladby, revitalizace vodních toků, niv, mokřadů a opatření pro zpomalení odtoku vody z krajiny.

Operační program Zaměstnanost v jednom ze svých specifických cílů stanovuje zapojení lokálních aktérů do řešení problematiky nezaměstnanosti ve venkovských oblastech. Ve spolupráci s MAS bude podporována tvorba nových pracovních míst na lokální úrovni a je plánováno vzdělávání venkovského obyvatelstva za cílem získání zaměstnání. O finanční podporu na zmíněnou problematiku mohou žádat všechny subjekty v území, na kterém je připravena strategie komunitně vedeného místního rozvoje.

Operační programy Doprava a Výzkum vývoj a vzdělávání nenabízí oblasti pro uplatnění rozvoje území ze strany MAS.

Navrhovaná opatření

Na základně analýzy území, dotazníkového šetření a působení autora v místní akční skupině jsou formulována opatření, která by měla podpořit rozvoj území.

Posílení podpory v oblasti regionálního rozvoje pro obce

V území chybí potřebná podpora z centra regionu v oblasti regionálního rozvoje. Nejvhodnější by bylo zřízení pozice regionálního pracovníka, či přidělení agendy regionálního rozvoje k již existující pozici například na úrovni obce s rozšířenou působností. Odborná podpora v oblasti čerpání evropských fondů by se tak dostala na blízkou úroveň obcím v regionu. Pracovník by zajišťoval odborné konzultace především menším obcím. Je zapotřebí vytvoření informačního kanálu, aby obce byly včas upozorněny na přípravu, či vyhlášení výzev v jednotlivých operačních programech. Drtivá většina obcí v území má neuvolněného starostu, který kromě správy obce vykovává své občanské povolání. Tito představitelé obcí se tak nemohou dostatečně věnovat agendě regionálního rozvoje a mít přehled o vyhlášených výzvách, ze kterých by mohla obec realizovat potřebné projekty. Informační kanál by tak mohl fungovat na ose ministerstva - krajský úřad - úřad ORP - představitelé jednotlivých obcí. Nemělo by jít o vnučování obcím tzv. „projektů na klíč“, které lze přímo financovat, ale aby obce získaly potřebnou odbornou a především informační podporu. Obce mají zájem o včasné a podstatné informace o vyhlášených výzvách. Pokud se jedná o výzvy vyhlášené prostřednictvím Programu rozvoje venkova, MAS zajišťuje oslovení potencionálních příjemců dotací. Ovšem pokud jde o ostatní programy, obcím některé a především včasné informace chybí.

Dokončení komplexních pozemkových úprav v území

Pro snazší územní rozvoj je třeba dokončení komplexních pozemkových úprav v území. V současné době byly komplexní pozemkové úpravy dokončeny u pětiny obcí regionu. Jedná se časově a procesně o náročný proces, navíc je nutné, aby se pro provedení KPÚ vyslovili vlastníci nadpoloviční většiny výměry z daného katastrálního území. Současná problematická a roztržitá struktura pozemků představuje zásadní problémy při realizaci liniových projektů, jako jsou cyklostezky, účelové komunikace a úpravy vodních toků. V rámci komplexních pozemkových úprav se navíc mnohdy řeší protierozní opatření a prvky posilující ekologickou stabilitu krajiny. Současně s pozemkovými úpravami mnohdy probíhá digitalizace katastrálního území. V katastrálním území, kde proběhla digitalizace, se snadno zájemci o realizaci určitého projektu na dané parcele dostanou k informacím o sousedních parcelách, což výrazně usnadňuje možnou spolupráci s okolními vlastníky.

Dostatečná připravenost obcí na nové programovací období

Obce se nejčastěji potýkají s problémy s chátrajícími a nevyužívanými objekty, s ekologickými zátěžemi a potřebou revitalizace obecních budov. Zmíněny byly oblasti, které bude lze řešit v novém programovacím období. Revitalizaci obecních budov bude možné financovat za účelem energetických úspor z OP Životní prostředí. Problematiku chátrajících budov řeší OP Životní prostředí v případě, že hrozí újma na životním prostředí. Dále chátrající zemědělské objekty lze obnovit z Programu rozvoje venkova, z objektu však musí být vybudována ekologická farma, či jiný udržitelný zemědělský objekt. Obce musí mít naplánované konkrétní řešení, nebo v lepším případě mít i projektovou dokumentaci. Projektová dokumentace patří mezi uznatelné náklady projektu a uznatelné náklady lze nárokovat již od 1. 9. 2014.

Propojení zásobníků projektů na různých úrovních

Aby byly podloženy potřeby regionu připravily se soupisy plánovaných a požadovaných konkrétních projektů. Na úrovni MAS vznikl zásobník projektů, který obsahuje zamýšlené a potřebné projekty v území, které plánují obce, podniky a další organizace. Podobný soupis projektů připravily i mikroregiony a v současné době probíhá sběr projektů pro krajský úřad, který připravuje Integrovaný plán rozvoje znevýhodněných území Jihomoravského kraje. Je zapotřebí, aby všechny tyto soupisy projektů byly propojeny a na základě stanovených podmínek byly z různých úrovní projekty přebírány. Pro kraj jsou v současné době prioritní záměry, které lze financovat z evropských zdrojů, avšak Ministerstvo

pro místní rozvoj připravuje dotační tituly pro oblasti, které nebude možné podpořit v období 2014 - 2020 z fondů EU a od kraje přijímá podklady o záměrech v území.

Posílení a podpora sociálních služeb

S ohledem na vývoj demografické struktury obyvatelstva v území bude do budoucna potřeba výrazněji podpořit a posílit zařízení poskytující sociální služby. Ať už jde o domovy pro seniory, zařízení poskytující služby pro zdravotně postižené, či sociální služby poskytované obyvatelům v terénu. Tato zařízení je potřeba rozšiřovat a zajistit jim kvalitní vybavení, aby jejich klienti byli maximálně spokojeni. Kvalitní zajištění služeb nespočívá pouze v hmotném vybavení zařízení, ale také v personálu. Je tedy potřeba pracovníky v sociálních službách vzdělávat v jejich profesních dovednostech za cílem zvyšování spokojenosti uživatelů sociálních služeb. Oblast sociálních služeb bude podporována dotačními tituly v novém programovém období.

Vzdělávání za cílem dosažení kvalifikované a odpovědné společnosti

Jedním z nejpalčivějších problémů v území je vysoká míra nezaměstnanosti, která především postihuje méně kvalifikované, starší obyvatelstvo a nově také absolventy škol. Je potřeba se zaměřit na boj s nezaměstnaností prostřednictvím zvyšování kvalifikace uchazečů o práci. V území by se měly pořádat vzdělávací kurzy, kde si uchazeči o práci mohou osvojit dovednosti pro lepší uplatnění na trhu práce. Pořádání daných kurzů z tematických oblastí by mělo vycházet ze zájmu obyvatel, v současné době je například zájem o dovednosti na PC. Spolupráce by měla probíhat mezi Úřadem práce, místními neziskovými organizacemi a některými podniky. Ke konci programového období 2007 - 2013 byl spuštěn projekt Stáže pro mladé, jenž umožňuje studentům středních a vysokých škol získat pracovní návyky a především cenné pracovní zkušenosti. Pokud jakýmkoliv způsobem bude probíhat podobný projekt v dalším období, je třeba o tomto projektu více informovat mladé studenty z regionu již při jejich studiu. Zde by mohly sehrát důležitou roli střední školy a neziskové organizace. Místní obyvatele je vhodné vzdělávat i v dalších oblastech jako například environmentální vzdělávání. Jak vyplynulo z dotazníkového šetření, v území jsou dobré možnosti třídění odpadu, v některých obcích se však obyvatelé do třídění odpadu moc nezapojují. Mohla by být například zrealizovaná kampaň za účelem zvýšení podílu vytríděného odpadu. Základem celého problému je, aby samotní občané měli chuť třídit. Jednak lidé musí být dobře informováni, jaké dopady má netřídění odpadů a především musí být pozitivně motivováni. Pozitivní motivace by mohla být v podobě snížení poplatků za odpady, pokud by se podařilo

výrazněji zvýšit podíl vyříděného odpadu. Zde by tedy byla rozhodující role obce, pokud by vzrostly výnosy pro obec za vyříděný odpad. Vzdělávání obyvatel a zvyšování jejich kvalifikovanosti bude podporováno v novém programovém období.

Oprava silniční infrastruktury (značně omezené možnosti)

Špatná silniční infrastruktura představuje jeden z největších problémů regionu. Oprava silnic nižších tříd není však v novém programovacím období podporována. Pro území MAS se dá počítat spíše s podporou od kraje v oblasti opravy silniční infrastruktury a to ve velmi omezené míře. Opravy jsou plánovány na silničních úsecích, které vedou například k největším podnikům v území. Velmi omezené opravy silnic jsou tedy možné především na Moravskokrumlovsku.

Podpora cestovního ruchu a propagace specifík regionu

V novém programovacím období je podpora cestovního ruchu také značně omezená. Podpora v nových programech směřuje do oblasti cyklostezek a zemědělské udržitelné turistiky. Územím MAS prochází několik cyklostezek, které se navíc napojují na atraktivní vinařské stezky. Obce a podnikatelé by se mohli více zaměřovat na služby pro cykloturistiku, která se stává stále populárnější. Tuzemských turistů na kole, kteří se vydávají za krásami naší země, neustále přibývá. Region by měl posílit propagaci svých specifík, jakožto region historických památek, přírodních krás, historických nalezišť a především region vína. S cestovním ruchem souvisí posílení a zlepšení některých poskytovaných služeb. Například zlepšení služeb v oblasti stravování ocení i místní na Moravskokrumlovsku. Naopak v západní části území je potřeba zlepšit možnosti pro letní rekreaci v podobě míst vhodných pro koupání. Postupná oprava Moravskokrumlovského zámku by měla být podmíněna kvalitní koncepcí možného využití zámeckých prostor a vyřešením vlastnických vztahů.

Podpora místní ekonomiky

Rozvoj místních podniků je další způsob jak ovlivnit nepříznivou situaci na trhu práce. Rozvoj podniků bude možné realizovat v novém programovacím období z OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. V uplynulém programovacím období program využívali především největší zaměstnavatelé. Je zapotřebí aby se zapojily i malé podniky, kterých je v území drtivá většina. Podnikům je třeba zajistit poradenské služby, aby více využívaly připravené dotační tituly. Drobným podnikům produkujícím tradiční regionální produkty

může k rozvoji výrazněji přispět zavedení systému prodeje a distribuce místních produktů. Propagace místních produktů může být navíc spojena s turistickou propagací.

Podpora spolupráce mezi subjekty v území

Respondenti v dotazníkovém šetření upozorňovali na panující všeobecnou nevraživost mezi lidmi. V území je nutné zlepšit spolupráci mezi obcemi, podniky a neziskovými organizacemi. V dnešní době, když obec či organizace pořádá akci pro obyvatele, nemá snahu zapojovat další subjekty a vše se snaží zorganizovat samostatně. Pokud například obec realizuje projekt na svém území především pro své obyvatele, tak vydá poměrně velké úsilí. V případě složitějších projektů, kdy realizace probíhá na širším území, se obce příliš nezapojují. V příštím období je tedy třeba klást větší důraz na širší zapojování subjektů při realizování nejrůznějších akcí pro obyvatele. Subjekty ze soukromé, veřejné a neziskové sféry si tak osvojí spolupráci s ostatními a navážou nové kontakty, které lze využít do budoucna.

8 ZÁVĚR

Práce analyzuje a vyhodnocuje efektivitu čerpání evropských dotačních prostředků na území MAS v programovém období 2007 - 2013. Většina projektů realizovaných v území byla podpořena z evropských zdrojů, například investiční projekty v oblasti silniční infrastruktury a infrastruktury pro hromadnou dopravu byly výhradně financovány z evropských fondů.

Cíle práce bylo dosaženo pomocí dílčích cílů:

1. Analýza území byla provedena na základě vývoje statistických dat v podkapitole 5.1. Vyhodnocení vnímání území z pohledu místních aktérů zachycuje podkapitola 5.2.
2. Na základě analýz a provedeného šetření byly definovány hlavní problémové oblasti, které brání dalšímu rozvoji území v podkapitole 5.3. V kapitole 7 byla navržena relevantní opatření, která by mohla podpořit další rozvoj území a řeší současné problémy území a nedostatky v oblasti fungování efektivního regionálního rozvoje. Navržená opatření zohledňují nastavení dotačních titulů v novém programovacím období.
3. Efektivita čerpání dotačních prostředků byla vyhodnocena v podkapitole 6.3. Došlo k vyhodnocení a porovnání čerpání dotačních prostředků a vykazovaného rozvoje obcí v území. Výsledky vyhodnocení jsou zachyceny vizualizací v přílohách 1.4 a 1.5.

Jak ukazuje srovnání vykazovaného rozvoje obcí a plynoucích dotačních prostředků do těchto obcí, evropské prostředky byly v území využity účelně a efektivně. Vykazovaný rozvoj obcí je výrazně vyšší v případech, kdy byly příjemci dotací obce a na jejich území byl realizován větší počet projektů.

Za hlavní problémy území lze považovat stárnoucí a snižující se populaci, nepříznivou situaci na trhu práce, špatný stav silniční infrastruktury, slabší podnikatelské prostředí, chátrající a nevyužívané objekty, nedostatečnou nabídku některých služeb (stravování), ekologické zátěže a špatné mezilidské vztahy.

Připravované programovací období představuje pro území MAS příležitost vypořádat se s mnohými problémy. Nastavení dotačních titulů umožňuje realizaci potřebných projektů z mnoha oblastí. Problémem však zůstává špatná silniční infrastruktura a podpora cestovního ruchu, což jsou oblasti se značně omezenou podporou v programovém období 2014 - 2020.

Vše záleží především na aktivních subjektech v území, jak využijí příležitost v novém programovacím období.

Práce poukazuje na příznivý dopad čerpaných finančních prostředků v území, kdy se podařilo naplnit dříve definované potřeby regionu. V obcích došlo ke zlepšení občanské vybavenosti, revitalizaci obecních budov, úpravě veřejných prostor, revitalizaci památek, realizaci opatření na posílení ochrany životního prostředí a posílení přirozených prvků v krajině. U klíčových zaměstnavatelů došlo k výraznějšímu rozšiřování provozu, u malých podniků byla zefektivněna produkce. Díky dotačním prostředkům bylo založeno dokonce několik malých podniků. Nové aktivity pro společnost také mohly vyvíjet neziskové organizace.

Role místní akční skupiny v oblasti rozvoje venkova je velice důležitá. MAS byla nepostradatelná především pro menší obce a představovala pro ně jedinečnou příležitost podpory jejich rozvojových opatření. Klíčové je také vytvoření spolupracující sítě aktérů ze všech možných oblastí v rámci společenství MAS.

Používání dotačních prostředků s sebou přináší i některá negativa. Mnohé obce díky dotacím zajistily svůj rozvoj a snaží se svým obyvatelům zkvalitnit život na venkově. Nalezneme však také podnikatelské subjekty, které na základě špatných zkušeností s dotačními tituly jakékoliv další dotace do budoucna odmítají. Jsou dokonce podnikatelské subjekty, které hrdě prohlašují, že ke své prosperitě žádné dotace nepotřebují a v dotacích jen vidí nespravedlivé pokřivení trhu. Při plánování dotační podpory na jakékoliv úrovni je třeba velmi pečlivě zjišťovat potřeby v území, aby následná poskytnutá podpora směřovala opravdu do potřebných oblastí a nedocházelo k tomu, že obce realizují méně potřebné projekty, na které je aktuálně poskytována podpora.

Je také otázkou, jak bude probíhat rozvoj území po ukončení dotační podpory z EU. Mnoho subjektů především z oblasti veřejného a neziskového sektoru je v současné době závislých na nastavení dotačních prostředků a svůj rozvoj realizují právě prostřednictvím těchto finančních příjmů. Nejspíše se dá očekávat výraznější posílení státní regionální politiky, která je v současné době velmi v pozadí.

9 ZDROJE INFORMACÍ

Literární zdroje

1. BAUM, D., VONDROUŠOVÁ, K., TICHÁ, I. *Charakteristika sociálně prostorové segregace ve srovnání dvou měst (Halle - Ostrava)*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014, 74 s. ISBN 978-80-7464-491-7
2. BINEK, J. *Rozvojové možnosti obcí*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010, 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0
3. BINEK, J. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown, 2007, 137 s. ISBN 978-80-86251-22-6
4. Department of Agriculture, Food and Rural Development of Ireland, *Ex Post Evaluation of LEADER II Community Initiative 1994–99*. Final Report. Dublin, 2000
5. European Commission, *Rural Development in the EU, Statistical and Economic Information, Report*, 2007
6. Evropská komise. *Přístup Leader: základní příručka*. Lucemburk: EUR-OP, 2006, 225 p. ISBN 92-790-2040-4
7. HRDÝ, M. *Hodnocení ekonomické efektivnosti investičních projektů EU*. Vyd. 1. Praha: Aspi, 2006, 203 s. ISBN 80-735-7137-4.
8. HŘEBÍK, Š., TŘEBICKÝ, V.: *Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce*; EnviConsult, s.r.o., Praha 2007, ISBN 978-80-239-8594-8
9. HOLEČEK, J., BINEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K., SVOBODOVÁ, H. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 98 s. ISBN 978-80-904308-2-2
10. KAŠPAROVÁ, L. *Rozvoj vesnice*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2005, 109 s. ISBN 80-239-7753-9
11. KÖNIG, P. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxxiv, 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9
12. MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko, *Strategický plán LEADER, Živé pomezí - Atraktivita a udržitelnost pro budoucnost*
13. MÁTL, O., SRNOVÁ, E., *Budoucnost venkova v České republice: Analýza potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky a společné zemědělské politiky*. Praha: Svaz měst a obcí, 2012, 157 s.
14. MINAŘÍK, B. *VII - Kompozitní indikátory*. Brno: Mendelova univerzita v Brně. 2012
15. Ministerstvo pro místní rozvoj, *Konzultační dokument Venkov*, Praha: 1999
16. Ministerstvo pro místní rozvoj. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020*, 2013

17. Ministerstvo zemědělství ČR, Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 - 2013, Praha: 2013
18. Ministry of Agriculture and Forestry of Finland, *Interim evaluation of the Finnish LEADER+ program*. Helsinky: Helsinki University, 2005
19. NEUMANN, P. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2004, 65 s. ISBN 80-245-0814-1
20. NOVÁK, J. *Indikátory místní udržitelnosti v ČR: (zrcadlo místní udržitelnosti) : zkušenosti a praxe TIMUR*. Praha: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, 2010, 36 s. ISBN 978-80-904490-5-3.
21. NUNVÁŘOVÁ, S. NOVÁK, J. ŠKRABAL, I. *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. Přerov: CpKP , 2006. 182 s. ISBN 80-86902-39-0
22. OECD. *Rural Policy Reviews Italy*. Paris: OECD, c2009, 225 p. OECD. ISBN 92-640-5622-X
23. OECD. *Rural Policy Reviews Finland*. Paris: OECD, c2008, 297 p. ISBN 9789264041943
24. OSSERVATORIO DI ECONOMICA AGRARIA PER LA CALABRIA - INEA, Italy. *The practice of rural development partnerships in Europe: 24 case studies in six European countries* ; PRIDE research report. Soveria Mannelli: Rubbettino, 2010. ISBN 88-498-0106-8
25. PAVLÍK, J. *Aplikovaná statistika*. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická, 2005, 172 s. ISBN 80-708-0569-2
26. PELCL, P. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007-2008*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, CpKP západní Čechy, 2008, 63 s. ISBN 978-80-86902-74-6
27. PERLÍN, R , *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, 2012, 21 s.
28. PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. (2010): *A Typology of Rural Space in Czechia according to its Potential for Development*. Geografie, 115, No. 2, pp. 161–187
29. PLCHOVÁ, B, ABRHÁM, J, a HELÍSEK, M. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: Kriegl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4
30. ŠAFÁŘOVÁ, B. a kol. *Hodnocení managementu a rozvoje mikroregionů*. Přerov: Centrum pro komunitní práci střední Morava, 2008. 43 s. ISBN 978-80-86902-75-3
31. ŠTENCLOVÁ, Š., CUHROVÁ, T. *Obnova venkovského prostoru*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a environmentální, Katedra staveb, 2005, 83, [19] s. ISBN 80-213-1277

32. TOMŠÍK, K. *Vývoj a perspektivy evropského venkova: aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 208 s. ISBN 978-80-7357-49
33. URBÁŠKOVÁ, H. *Udržitelný rozvoj venkova*. Vyd. 1. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2012, 136 s. ISBN 978-80-7204-819-9
34. WADE, P., RINNE, P. *Průvodce programem LEADER: založený na zkušenostech z Finska, Irsko a České republiky : závěrečná zpráva nadnárodního projektu LEADER*. 1. české vyd. Brno: Ústav územního rozvoje ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, 2011, 122 s. ISBN 978-80-87318-20-1
35. WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, 146 s. ISBN 80-7357-138-2

Internetové zdroje

1. AOPK ČR. *Ústřední seznam ochrany přírody* [online]. [cit. 2014-11-07]. Dostupné z: <http://drusop.nature.cz/>
2. CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Regionální informační servis* [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs>
3. CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ZNOJMO. *Komunitní plán rozvoje sociálních služeb Znojemska* [online]. [cit. 2014-11-03]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/centrum-socialnich-sluzeb-znojmo/os>
4. ČSÚ. *Data pro místní akční skupiny (MAS)* [online]. [cit. 2014-11-07]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas
5. ČSÚ. *Databáze demografických údajů za obce* [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm
6. JIHOMORAVSKÝ KRAJ. *Dotací portál krajského úřadu JMK: Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje* [online]. [cit. 2014-09-25]. Dostupné z: <http://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Grants/2654-506-Dotacni+program+Program+rozvoje+venkova+Jihomoravskeho+kraje+pro+rok+2014.aspx>
7. KRAJSKÝ ÚŘAD JMK: *Komplexní dotazníkové šetření v obcích Jihomoravského kraje*. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=201445&TypeID=2>
8. MAS POSÁZAVÍ. *Čistá řeka Sázava* [online]. [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: http://leader.posazavi.com/cz/article.asp?article_id=1828
9. MAS ŽIVÉ POMEZÍ KRUMLOVSKO-JEVIŠOVICKO. *O metodě LEADER* [online]. [cit. 2014-10-02]. Dostupné z: <http://zivepomezi.cz/leader/o-metode-leader/>

10. MINISTERSTVO DOPRAVY ČR. Operační program doprava [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.opd.cz/cz/uvod>
11. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Aplikace monitor* [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2013/>
12. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Operační program Zaměstnanost* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/file/8939>
13. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost* [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>
14. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Strukturální fondy: Tématické operační programy* [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/IOP>
15. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Integrovaný regionální operační program 2014-2020* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/efbf37b5-1ff3-4b17-87c2-f79e07d1b996/PD-IROP-09072014.pdf>
16. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Seznam příjemců finanční podpory* [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Seznamy-prijemcu>
17. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. Operační program Podnikání a inovace [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.mpo-oppi.cz/>
18. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/>
19. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Program rozvoje venkova ČR 2014 – 2020* [online]. [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fprv2014%2F1406290520363.pdf
20. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Venkov: Místní akční skupina* [online]. [cit. 2014-09-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>
21. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. *Operační program Životní prostředí* [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/16/strucne-o-opzp/>
22. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Operační program Životní prostředí 2014-2020* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: https://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/52/15709-6_verze%20OPZP_%202014%20-%202020_SFC_final.pdf
23. MPSV. Integrovaný portál: *Nezaměstnanost z územního hlediska* [online]. [cit. 2014-11-03]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

24. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Nemovité památky* [online]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>
25. NÁRODNÍ SÍŤ MAS. *Místní akční skupiny* [online]. [cit. 2014-09-30]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>
26. OPŽP. *Přehledy schválených projektů* [online]. [cit. 2014-08-31]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>
27. ROP JIHOVÝCHOD. *Najděte si projekty* [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.jihovychod.cz/rack/dotace?oblast-podpory=&kraj=&okres=22&vybor-rr-c=&items=10&q=&t_limit=2
28. ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC. *Soubor map ČR* [online]. [cit. 2014-11-03]. Dostupné z: <http://www.rsd.cz/Mapy/Soubor-map---Cesko>
29. STÁTNÍ ÚSTAV PRO KONTROLU LÉČIV. *Lékárny v regionu Znojmo* [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/modules/apotheke/search.php>

SEZNAM ZKRATEK

ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
EIA	Environmental Impact Assessment = vyhodnocení vlivů na životní prostředí
EU	Evropská unie
IROP	Integrovaný regionální operační program
JMK	Jihomoravský kraj
KPÚ	Komplexní pozemkové úpravy
LEADER	Links between Actions for the Development of the Rural Economy = propojení akcí pro rozvoj ekonomiky venkova
MAS	Místní akční skupina
MDG	Rozvojové cíle tisíciletí
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OP	Operační program
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
OPVK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
PRV	Program rozvoje venkova
ROP	Regionální operační program
SPL	Strategický plán LEADER

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Hustota zalidnění území MAS, okres Znojmo, JMK a ČR k 31. 12. 2013	31
Tab. 2: Velikostní struktura obcí na území MAS	32
Tab. 3: Věková struktura obyvatelstva na území MAS v letech 1991, 2001, 2011	32
Tab. 4: Vzdělanostní struktura obyvatel na území MAS v letech 1991, 2001, 2011	33
Tab. 5: Vzdělávací instituce na území MAS	33
Tab. 6: Sociální služby na území MAS	34
Tab. 7: Přepočtení ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou	36
Tab. 8: Tematické oblasti, které je nutno primárně řešit	42
Tab. 9: Objem dotačních prostředků v období 2007 - 2013 dle jednotlivých programů ...	45
Tab. 10: Korelační matice - vzájemná závislost indikátorů	58
Tab. 11: Přehled indikátorů	58
Tab. 12: Obce vykazující nevyšší rozvoj	59
Tab. 13: Obce vykazující nejnižší rozvoj	59

SEZNAM GRAFŮ

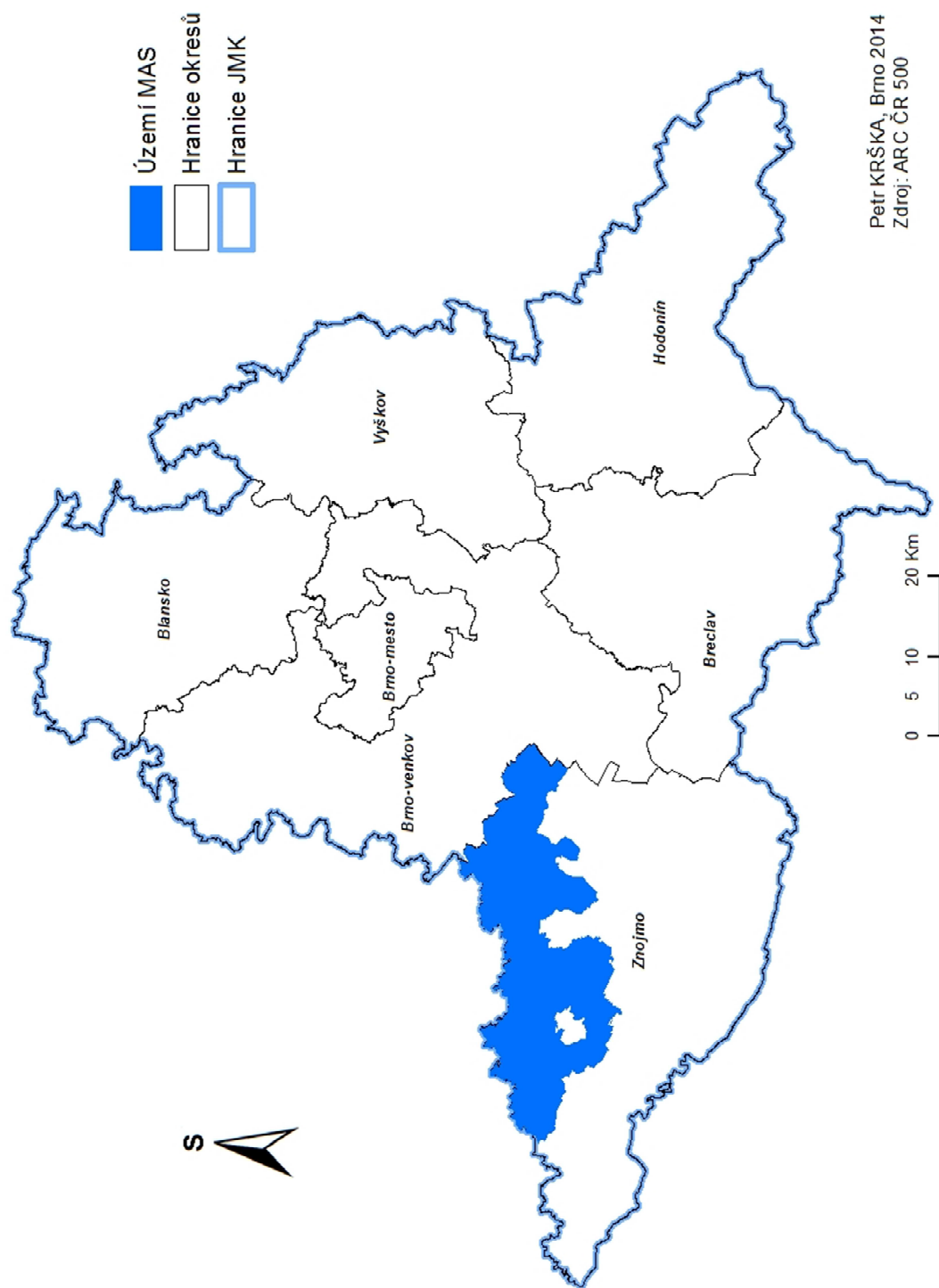
Graf 1: Vzdělanostní struktura dle pohlaví na území MAS v roce 2011	33
Graf 2: Struktura počtu podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou podle odvětví ...	36
Graf 3: Srovnání míry registrované nezaměstnanosti na území MAS s územními celky ..	37
Graf 4: Využití pozemků na území MAS v roce 2012	38
Graf 5: Zastoupení respondentů dle pohlaví a věku	39
Graf 6: Zastoupení respondentů dle ekonomické aktivity	39
Graf 7: Celková spokojenost obyvatel se životem v obci a okolí	40
Graf 8: Struktura financování projektů na území MAS podle dotačních programů	46
Graf 9: Počet projektů realizovaných na území MAS podle dotačních programů	46
Graf 10: Struktura žadatelů (souhrn za všechny programy)	47
Graf 11: Přijaté a schválené žádosti ze strany MAS v jednotlivých letech	51
Graf 12: Realizované projekty SPL dle jednotlivých oblastí podpory	52
Graf 13: Realizované projekty SPL rozdělené podle žadatele	53

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

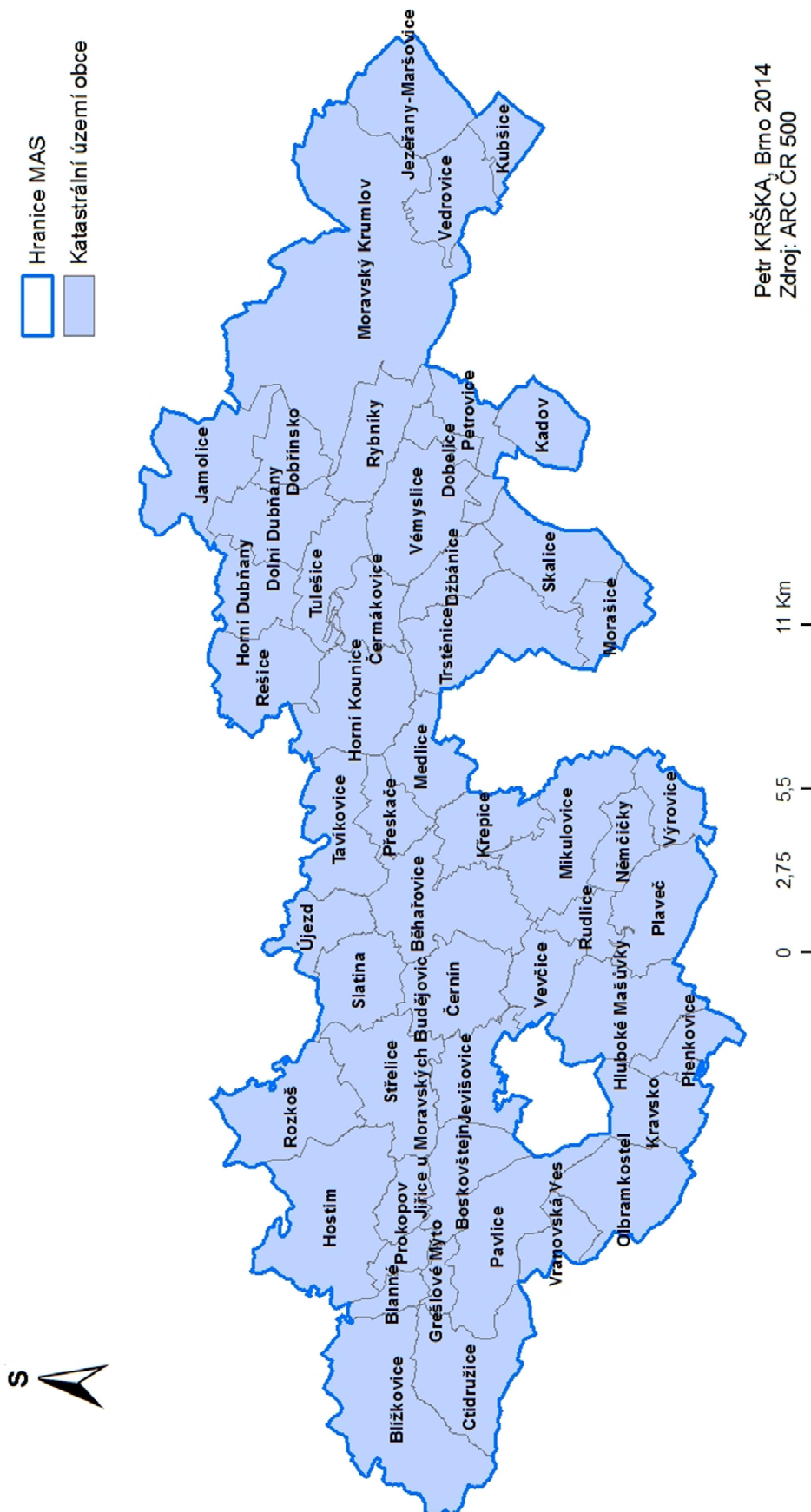
1. Mapové přílohy
  - 1.1 Lokalizace území MAS
  - 1.2 Územní působnost MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko
  - 1.3 Projekty podpořené v rámci Strategického plánu LEADER
  - 1.4 Evropské dotace na 1 obyvatele
  - 1.5 Rozvoj obcí na území MAS v období 2007 - 2013

2. Datové přílohy
  - 2.1 Vstupní data rozměrných indikátorů
  - 2.2 Normované hodnoty indikátorů

3. Vzory dotazníků
  - 3.1 Dotazník pro veřejnost
  - 3.2 Dotazník pro představitele obcí

LOKALIZACE ÚZEMÍ MAS - PŘEHLEDOVÁ MAPA

ÚZEMNÍ PŮSOBNOST MAS ŽIVÉ POMEZÍ KRUMLOVSKO-JEVIŠOVICKO

Území MAS k 31. 8. 2014

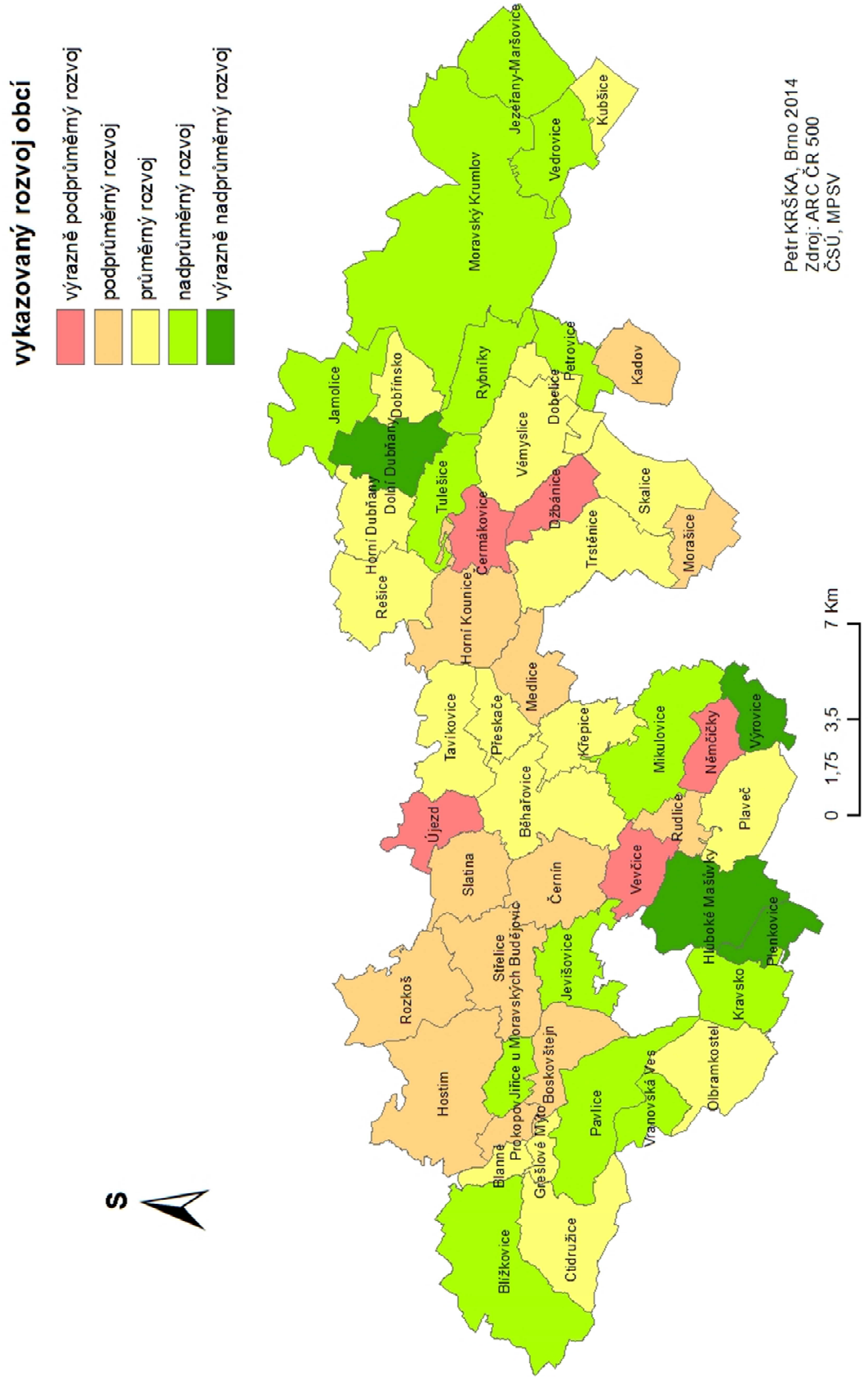

ROZVOJ OBCÍ NA ÚZEMÍ MAS V OBDOBÍ 2007 - 2013

2. Datové přílohy

PŘÍLOHA 2.1 Vstupní hodnoty sledovaných indikátorů

Obec	Index změny počtu obyvatel 07-13	Index stáří 2013	Podíl nezaměst. 2013	Počet aktivních ekonom. subjektů na 1000 ob	Počet dokončených bytů na 1000 ob	Podíl na investice v rozpočtu	Podíl obyvatel připojených na kanalizaci 2014
Běhařovice	95,64	165,31	11,32	119,90	2,53	37,57	100
Blanné	88,04	214,29	10,17	177,22	37,04	13,37	100
Blížkovice	97,66	95,51	12,08	109,83	19,85	38,57	90
Boskovštejn	96,67	182,35	8,25	126,76	6,90	28,24	0
Ctidružice	105,38	173,81	13,76	124,62	3,00	24,89	100
Čermákovice	97,94	200,00	8,93	63,16	0,00	29,53	0
Černín	94,16	215,38	13,64	120,30	23,26	34,04	100
Dobelice	98,17	138,24	9,63	109,49	3,73	32,90	100
Dobřínsko	106,61	95,71	12,41	112,50	24,81	15,31	0
Dolní Dubňany	105,22	129,85	6,97	136,08	28,93	33,33	100
Džbánice	102,52	106,90	15,53	50,31	6,13	5,46	0
Grešlové Mýto	104,62	100,00	20,15	146,92	29,41	17,59	100
Hluboké Mašůvky	109,33	93,94	8,69	113,58	55,21	49,73	100
Horní Dubňany	99,35	145,24	10,84	90,61	19,61	38,67	100
Horní Kounice	105,45	103,92	14,52	101,01	24,14	17,16	0
Hostim	101,43	300,00	10,69	106,64	28,17	16,32	100
Jamolice	99,77	147,06	7,69	103,45	27,40	28,49	100
Jevišovice	96,82	144,38	9,91	117,44	31,91	45,46	90
Jezeřany-Maršovice	102,17	121,43	10,78	118,73	27,81	17,74	100
Jířice u Mor. Budějovic	111,67	130,77	5,41	181,82	14,93	21,03	0
Kadov	107,52	138,10	13,98	87,84	13,99	19,61	0
Kravsko	104,38	103,41	13,28	128,25	23,72	36,73	100
Křepice	91,85	200,00	12,20	161,29	16,13	34,00	100
Kubšice	107,53	108,00	14,29	113,21	0,00	26,94	100
Medlice	98,39	154,55	13,39	128,49	10,93	13,01	100
Mikulovice	101,61	81,48	11,29	100,48	42,86	28,13	100
Morašice	104,74	192,86	14,29	88,61	0,00	29,27	100
Moravský Krumlov	98,33	135,83	9,42	116,32	35,97	21,92	90
Němčičky	103,41	200,00	10,94	101,12	21,98	12,29	0
Olbramkostel	99,81	86,96	13,09	80,68	20,72	31,49	100
Pavlice	96,66	98,80	13,42	148,39	49,68	21,72	100
Petrovice	105,64	122,45	8,50	124,65	19,66	27,17	100
Plaveč	102,51	248,00	9,09	81,63	37,86	32,67	100
Plenkovice	105,83	95,38	9,32	114,21	33,06	37,50	100
Prokopov	92,45	154,55	22,86	70,71	40,82	37,57	100
Přeskače	106,86	130,77	16,46	141,59	9,17	28,70	100
Rešice	95,68	181,58	14,17	138,73	25,42	40,74	100
Rozkoš	109,30	219,05	12,40	83,33	10,64	19,83	100
Rudlice	106,67	123,81	23,08	107,14	17,86	33,06	0

Rybníky	92,87	100,00	9,42	123,12	37,13	32,73	100
Skalice	95,92	146,99	10,71	110,28	14,79	31,16	100
Slatina	100,80	134,29	18,71	99,60	7,91	38,12	100
Střelice	116,89	288,89	9,71	82,35	11,56	18,64	100
Tavíkovice	98,66	128,77	11,67	95,96	54,51	8,16	100
Trstěnice	101,83	122,35	13,08	94,72	8,99	27,54	100
Tulešice	94,53	191,30	8,13	158,73	10,53	44,27	100
Újezd	98,82	188,89	24,14	207,32	0,00	24,43	0
Vedrovice	101,82	141,12	9,33	95,92	34,65	29,47	100
Vémyslice	98,31	131,25	11,53	98,41	10,01	33,69	100
Vevčice	101,37	250,00	18,87	138,89	0,00	6,66	100
Vranovská Ves	105,26	73,47	13,85	106,01	25,00	25,86	100
Výrovice	94,38	100,00	7,63	145,45	47,62	50,99	100

Zdroj: ČSÚ, Integrovaný portál MPSV, Ministerstvo financí ČR, Komplexní dotazníkové šetření v obcích JMK

PŘÍLOHA 2.2 Normované hodnoty indikátorů a jejich agregace

obec	Index změny počtu obyvatel 07-13	Index stáří 2013	Podíl nezaměst. 2013	Počet EAS na 1000 ob	Počet dokonč. bytů na 1000 ob	Podíl na investice v rozpočtu	Podíl obyvatel napoj. na kanalizaci 2014	Součet
Běhařovice	-0,9860	-0,3001	0,2596	0,1495	-1,2642	0,9160	0,5004	-0,7248
Blanné	-2,3487	-1,2334	0,5419	2,0796	1,0593	-1,3697	0,5004	-0,7706
Blížkovice	-0,6245	1,0299	0,0730	-0,1896	-0,0980	1,0105	0,2478	1,4491
Boskovštejn	-0,8022	-0,6249	1,0133	0,3806	-0,9703	0,0348	-2,0260	-2,9947
Ctidružice	0,7604	-0,4621	-0,3395	0,3085	-1,2325	-0,2823	0,5004	-0,7470
Čermákovice	-0,5742	-0,9612	0,8464	-1,7611	-1,4347	0,1563	-2,0260	-5,7545
Černín	-1,2517	-1,2544	-0,3100	0,1631	0,1313	0,5827	0,5004	-1,4385
Dobelice	-0,5329	0,2157	0,6745	-0,2010	-1,1835	0,4747	0,5004	-0,0519
Dobřínsko	0,9817	1,0260	-0,0080	-0,0996	0,2362	-1,1864	-2,0260	-1,0762
Dolní Dubňany	0,7313	0,3755	1,3276	0,6945	0,5131	0,5152	0,5004	4,6577
Džbánice	0,2468	0,8129	-0,7740	-2,1935	-1,0216	-2,1175	-2,0260	-7,0731
Grešlové Mýto	0,6234	0,9443	-1,9084	1,0594	0,5458	-0,9718	0,5004	0,7932
Hluboké Mašůvky	1,4685	1,0598	0,9053	-0,0632	2,2828	2,0644	0,5004	8,2180
Horní Dubňany	-0,3208	0,0823	0,3774	-0,8365	-0,1144	1,0199	0,5004	0,7084
Horní Kounice	0,7738	0,8696	-0,5261	-0,4865	0,1907	-1,0123	-2,0260	-2,2168
Hostim	0,0518	-2,8667	0,4143	-0,2971	0,4621	-1,0917	0,5004	-2,8268
Jamolice	-0,2452	0,0476	1,1508	-0,4044	0,4102	0,0578	0,5004	1,5172
Jevišovice	-0,7740	0,0987	0,6058	0,0669	0,7144	1,6613	0,2478	2,6209
Jezeřany-Maršovice	0,1839	0,5360	0,3922	0,1103	0,4383	-0,9570	0,5004	1,2041
Jířice u Mor. Budějovic	1,8880	0,3580	1,7106	2,2345	-0,4297	-0,6466	-2,0260	3,0888
Kadov	1,1441	0,2184	-0,3935	-0,9300	-0,4929	-0,7802	-2,0260	-3,2603
Kravsko	0,5813	0,8793	-0,2216	0,4309	0,1627	0,8364	0,5004	3,1694
Křepice	-1,6657	-0,9612	0,0435	1,5433	-0,3486	0,5786	0,5004	-0,3096
Kubšice	1,1468	0,7919	-0,4696	-0,0758	-1,4347	-0,0880	0,5004	0,3711

Medlice	-0,4937	-0,0951	-0,2486	0,4389	-0,6988	-1,4037	0,5004	-2,0005
Mikulovice	0,0849	1,2972	0,2670	-0,5044	1,4512	0,0240	0,5004	3,1203
Morašice	0,6459	-0,8251	-0,4696	-0,9041	-1,4347	0,1320	0,5004	-2,3551
Moravský Krumlov	-0,5036	0,2616	0,7261	0,0290	0,9878	-0,5627	0,2478	1,1859
Němčičky	0,4070	-0,9612	0,3529	-0,4827	0,0452	-1,4725	-2,0260	-4,1373
Olbramkostel	-0,2381	1,1928	-0,1750	-1,1712	-0,0398	0,3411	0,5004	0,4104
Pavlice	-0,8035	0,9673	-0,2560	1,1088	1,9104	-0,5812	0,5004	2,8462
Petrovice	0,8067	0,5165	0,9520	0,3094	-0,1107	-0,0664	0,5004	2,9080
Plaveč	0,2460	-1,8758	0,8071	-1,1390	1,1148	0,4532	0,5004	0,1067
Plenkovice	0,8413	1,0322	0,7506	-0,0421	0,7913	0,9093	0,5004	4,7831
Prokopov	-1,5579	-0,0951	-2,5737	-1,5069	1,3138	0,9160	0,5004	-3,0034
Přeskače	1,0264	0,3580	-1,0024	0,8801	-0,8169	0,0780	0,5004	1,0236
Rešice	-0,9799	-0,6102	-0,4401	0,7836	0,2773	1,2156	0,5004	0,7466
Rozkoš	1,4639	-1,3242	-0,0056	-1,0817	-0,7184	-0,7600	0,5004	-1,9254
Rudlice	0,9912	0,4906	-2,6277	-0,2800	-0,2323	0,4896	-2,0260	-3,1946
Rybníky	-1,4825	0,9443	0,7261	0,2579	1,0654	0,4586	0,5004	2,4702
Skalice	-0,9358	0,0489	0,4094	-0,1743	-0,4390	0,3101	0,5004	-0,2802
Slatina	-0,0615	0,2910	-1,5548	-0,5339	-0,9024	0,9680	0,5004	-1,2932
Střelice	2,8251	-2,6550	0,6549	-1,1147	-0,6562	-0,8720	0,5004	-1,3175
Tavíkovice	-0,4455	0,3961	0,1737	-0,6565	2,2362	-1,8625	0,5004	0,3419
Trstěnice	0,1241	0,5184	-0,1725	-0,6984	-0,8292	-0,0313	0,5004	-0,5885
Tulešice	-1,1859	-0,7955	1,0428	1,4571	-0,7259	1,5489	0,5004	1,8420
Újezd	-0,4154	-0,7495	-2,8880	3,0932	-1,4347	-0,3255	-2,0260	-4,7459
Vedrovice	0,1229	0,1607	0,7482	-0,6578	0,8984	0,1509	0,5004	1,9237
Vémyslice	-0,5071	0,3488	0,2080	-0,5741	-0,7604	0,5490	0,5004	-0,2353
Vevčice	0,0413	-1,9140	-1,5941	0,7890	-1,4347	-2,0042	0,5004	-5,6162
Vranovská Ves	0,7395	1,4498	-0,3616	-0,3182	0,2487	-0,1905	0,5004	2,0682
Výrovice	-1,2119	0,9443	1,1656	1,0101	1,7718	2,1831	0,5004	6,3634

Výpočet: STATISTICA, MS EXCEL

PŘÍLOHA 3.1 Vzor dotazníku pro veřejnost

Dotazník pro obyvatele žijící a působící na území místní akční skupiny Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko. Tento dotazník a jeho výstupy jsou součástí přípravy Strategie rozvoje území na období 2014-2020.

1. Z které obce pocházíte, resp. ve které obci žijete ?

.....

2. Jak dlouho žijete ve vaší obci?

- a) Méně než 3 roky
- b) Do 10 let
- c) 10 – 25 let
- d) Více než 25 let

3. Jste zdejší rodák / rodačka nebo jste se přistěhoval(a)?

- a) Jsem zdejší rodák (rodačka)
- b) Přistěhoval(a) jsem se z obce v rámci okresu Znojmo
- c) Přistěhoval(a) jsem se z obce mimo okres

4. Jste spokojen(a) s životem ve své obci nebo byste se raději odstěhoval(a) jinam?

- a) Jsem zde zcela spokojen(a)
- b) Jsem zde docela spokojen(a)
- c) Jsem nespokojen(a), ale vydržím to
- d) Odstěhoval(a) bych se někam jinam

5. Jak byste charakterizoval(a) svůj vztah k obci?

<i>Označte v každém řádku.</i>	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Dobře to tady znám.				
Bydlím zde rád(a)				
Obec i její okolí se mi líbí				
Rozvoj obce mě zajímá				
Aktivně pracuji v zájmové nebo společenské organizaci				

6. Jak jste spokojen(a) se situací v obci a jejím okolí v oblastech?

<u>Technická infrastruktura</u>					
<i>Označte v každém řádku</i>	Velice spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Velice nespokojen/a	Nelze odpovědět
Stav komunikací					
Stav chodníků					
Stav veřejného osvětlení					
Provoz / stav vodovodu					
Provoz / stav dešťové kanalizace					
Provoz / stav splaškové kanalizace					
Plochy pro výstavbu nových RD, inženýrské sítě					

<u>Občanská vybavenost a stavby</u>					
<i>Označte v každém řádku</i>	Velice spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Velice nespokojen/a	Nelze odpovědět
Provoz obecního úřadu, informovanost o dění na úřadě a v obci					
Údržba veřejných objektů - vizuální vzhled (úřad, kulturní dům, škola...)					
Dostupnost a provoz mateřské školy					
Dostupnost a provoz základní školy					
Dostupnost zdravotní péče					
Dostupnost a provoz pošty					
Dostupnost a provoz knihovny					
Stav veřejného prostranství (upravená náves / náměstí / ulice...)					
Stav doplňkového vybavení (lavičky, odpadkové koše...)					
Údržba veřejné zeleně v obci					
Stav sakrálních a historických staveb v obci (kostely...)					
Stav drobných sakrálních a historických objektů v obci a okolí					

<u>Služby, trávení volného času, společnost a pracovní příležitosti</u>					
<i>Označte v každém řádku</i>	Velice spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Velice nespokojen/a	Nelze odpovědět
Možnosti stravování (restaurace, jídelny...)					
Dostupnost a provoz hospody					
Možnost nákupu potravin, smíšeného zboží, domácích potřeb...					
Veřejná doprava se sousedními obcemi a regionálním centrem					
Možnost koupání					
Možnost sportovního vyžití (sportovní zázemí v obci)					
Dostupnost a vybavení dětského hřiště					
Společenské vyžití (sportovní kluby a zájmová sdružení)					
Kulturní vyžití (pořádání kulturních akcí, divadlo...)					
Vzájemná důvěra a spolupráce mezi lidmi					
Možnost získání zaměstnání					

<u>Ochrana životního prostředí a okolní krajina</u>					
<i>Označte v každém řádku</i>	Velice spokojen/a	Spíše spokojen/a	Spíše nespokojen/a	Velice nespokojen/a	Nelze odpovědět
Možnost třídění odpadu (blízkost a druhy kontejnerů na tříděný odpad)					
Ekologická zátěž (černé skládky...)					
Zeleň v krajině (remízky, meze, aleje ...)					
Dostupnost míst s významnými přírodními hodnotami					
Stezky v krajině a místa pro odpočinek					

7. Co vás v obci nejvíce trápí a mělo by se změnit, případně co bylo opomenuto v předchozích oblastech?

8. Jakým směrem by se podle vás měla obec rozvíjet v nejbližších 10 letech? Která oblast by se měla posílit?

Zakroužkujte 3 oblasti

- a) Rozvoj zemědělství a lesnictví
- b) Rozvoj řemeslné a rukodílné výroby
- c) Rozvoj cestovního ruchu a turistiky
- d) Výstavba nových rodinných domů
- e) Výstavba nájemních bytů
- f) Vytváření podmínek pro soukromé podnikání
- g) Podpora setrvání mladých v obci
- h) Rozvoj sociálního zázemí obce
- i) Zlepšení vzhledu obce
- j) Zlepšení životního prostředí v obci a jejím okolí
- k) Řešení dopravní situace v obci
- l) Rekonstrukce a výstavba místních komunikací

9. Preferujete nákup místních produktů - produkty z regionu - ovoce, zelenina, uzeniny, mléčné produkty... ?

- a) ANO
- b) NE

10. Kde nakupujete potraviny a produkty denní potřeby?

- a) Místní obchod
- b) Prodej ze dvora (vlastní farmář)
- c) Trhy
- d) Supermarkety, hypermarkety

11. Žije vaše obec kulturně / společensky?

- a) ANO
- b) NE
- c) mohlo by to být lepší

12. Pokud se vám zdá společenský život v obci nedostatečný, jakých akcí by mělo být více?

- a) Více sportovních
- b) Více kulturních
- c) Více akcí pro seniory

13. Jaké spolky a občanská sdružení působí ve vaší obci?

--

14. OSOBNÍ DOTAZNÍK

Pohlaví

- a) Muž
- b) Žena

Věková kategorie

- a) do 19 let
- b) 20 - 29 let
- c) 30 - 39 let
- d) 40 - 49 let
- e) 50 - 59 let
- f) 60 a více

Ekonomická aktivita

- a) Zaměstnanec
- b) Podnikatel, živnostník
- c) Důchodce
- d) Student
- e) Nezaměstnaný
- f) Mateřská / rodičovská dovolená
- g) V domácnosti

Kde získáváte informace o pořádaných akcích?

více možností

- a) Plakáty
- b) Obecní nástěnky
- c) Internet
- d) Web obce a ostatních organizací
- e) Facebook
- f) Noviny
- g) Veřejný rozhlas
- i) Od známých

Účastníte se pořádaných akcí v obci a okolí?

- a) ANO
- b) NE

Máte povědomí o MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko ?

- a) Nikdy jsem neslyšel o MAS
- b) Mám určité povědomí, nevím přesně co je předmětem činnosti MAS
- c) Zním MAS Živé pomezí
- d) Zním MAS Živé pomezí na základě předchozí spolupráce
- e) Účastnil jsem se přednášky / akce pořádané MAS

Prostor pro váš komentář / další sdělení:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PŘÍLOHA 3.2 Dotazník pro představitele obcí

Toto šetření je součástí přípravy Integrované strategie rozvoje území na období 2014-2020, kterou připravuje místní akční skupina Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko. Vyplněním dotazníku nám pomůžete analyzovat potřeby v území, ve kterých obce sehrávají významnou roli.

Jaké investiční rozvojové záměry plánujete v oblasti technické infrastruktury?

Jaké rozvojové investiční záměry plánujete v oblasti občanské vybavenosti?

Jaké rozvojové investiční záměry plánujete v oblasti cestovního ruchu?

Jaké záměry plánujete v oblasti ochrany životního prostředí?

Jaké záměry plánujete v oblasti vzdělávání (např. celoživotní vzdělávání) a rozvoji společnosti?

Máte v obci objekty a plochy, které chátrají a jsou nevyužité? Objekty, které je třeba revitalizovat a najít využití? (pozn. nemusí být ve vlastnictví obce)